

Kufeké
Gyermekek szíjje.

Legjobb pótló
Számítási
orvosi
szakértelmű
állalajánva

Legjobb pótló
Legjobb pótló
Legjobb pótló

FÖLDES-féle
**MARGIT-
CRÈME**

gyorsan és biztosan ható szer szepő, máj- és
bőrfejtő, kiütések, pattanások és mindennemű
bőrbaj ellen. Rögön hat.
Zsírtalan. Ártalmatlan. Kapható mindenütt.
Ára 1 korona.

Készíti: **Gutori FÖLDES KELEMEN**
gyógyszerész Aradon.

Főraktár: **Török József** gyógyszertár Budapest.
A közönség megelégedését célzó utazatoktól óvakodunk.

A „borszéki borviz” a savanyú vizek királya.
Megrendelhető: Igazgatóság, Borszék.

BORSZÉK GYÓGYFÜRDŐ.

(900 m. magasságban Erdély, Csikmege). A fürdőidény
június 15-től szeptember 15-ig tart. — Gyógytényezők:
Hős, ozonidus levegő. — Kitűnő, különböző vegyi
összetételű, mesés gazdag, borvíz források, köztük a
világhírű „Borszéki” főkut „a savanyúvizek királya”,
az erős vasas Kossuth-kúti, a páratlan József főher-
ceg-kúti és a gyomorhajosok nélkülözhetetlen itala
a Boldizsár-kúti stb. Szénasavas, hideg, tükörfürdők: a
világban egyedül álló Lobogó, Sáros, Lázár, Ó-sáros.
Ujonnan berendezett szénasavas, meleg pezsgő-fürdők;
kitűnő vasáppunkkal gondosan készített lápfürdők,
sós, fenyő-fürdők, hidegvízgyógyintézet, masszázs és
villamozás. Szállókban és különálló villákban 600-nál
több szoba áll rendelkezésre. Két ágyas szobák sajon-
ára 60–160 kr. Ételmezés jó és olcsó, négy vendégre,
páncs, két méteráras helyben. — A fürdőhelynek
30 km-t meghaladó jól gondozott sétánya van. A feny-
vesek rengetegei között közeli és távoli, gyönyörűbb-
nél-gyönyörűbb vidékre kiránduló helyek. Posta, táv-
írda, csendőrség van. Csikgyezene naponta. Fürdő-
orvos dr. Vámosy Zoltán egy. m. tanár.

Közeledés: Szász-Régenig—Mád-falvákig vasúton.
Szász-Régentől naponta gyorskocsi jár, váltott lovakkal.
Gyorskocsira előjegyezhetni **Kapusi Dániel**-
nél Sz. Régen. — Felvilágosítással, prospektussal (több
nyelven), árjegyzékkel díjmentesen, készséggel szolgál
az igazgatóság.

Kapható mindenütt Budapest: **Édeskúty L.,
Péczy és Lencz** utánál és minden szállodában,
vendéglőben, fűszer és ásványvíz üzletben.

Ha öszül a haja, használja a „Stella“-vizet

(Hair Regenerator),
mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza,
Uvegje 2 korona.

ZOLTÁN BÉLA gyógyszertárban
5 es. és k. fensége József főherceg adv. szállítja,
Budapest, V., Sétány-utca, Szabadág-tér
sarkán. 9484

Sikerült

egy postógyárossal, ki nyugalmába vonult és gyárát eladta, egy
óriási hasznot kötött, és pedig: az összes postó-készletet: 5000
vég postót készpénzért, a volt árak egy harmadát, megvettem,
és ezeket 3 méterenként, egy férfi ruhára, a következő meglepő olcsó
árakon szétküldtem az ország bármely részébe: 3 méter jó postót
(egy teljes férfi ruhára elég) 3 frtért, 3 méter finom divatpostót
(egy teljes férfi ruhára elég) 3 frt 50 kr-ért, 3 méter legfinomabb
postót v. kammgarnit (egy teljes férfi ruhára elég) 4 frt-ért. Ezen
szövetek csak 3 méterenként lesznek szétküldve és mindenféle
szinben kaphatók. Ajánlom tehát a nagy közönségnek, hogy minél
előbb rendeljen, mert a ki egy ilyen olcsó árban akar 3 méter, egy
teljes férfi ruhához elegendő postóhoz jutni, az rögtön rendeljen
ezen alkalmi vételből származó postóból, mely testvérek közt meg-
éri az árak kétszeresét. Csomagolás és szállító-levelel nem lesz számitva,
két vagy több ruhára való rendelésnél pedig a postaköltséget én
fizetem, és a vevőnek nincs más fizetnie valója, mint a szövet árát.
Minták a nagy forgalom miatt nem küldhetők. Megrendeléseknél
kérek a cím pontos írását és a kért szövet árának és színének
megnevezését. Tessék e lapra hivatkozni! Lichtmann Sándor postó-
kivitteli osztálya, nagyban és kicsinyben, Budapest, Teréz-kört 4/K.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.)

Legtökéletesebb arctisztító- és szépítőszerek:

Akácia

Törvényesen védve. — Kapható a gyógyszerárakban.
Főraktár: **KRIEGER GYÖRGY**
Korona-gyógyszertára, Budapest, VIII., Kálvin-tér.

Telefon
15-56.

Alapítvány
1878.

Lawn-Tennis
Lawn-Tennis
Lawn-Tennis
Lawn-Tennis
Lawn-Tennis
Lawn-Tennis
Lawn-Tennis
Lawn-Tennis

Képes árjegyzék
kiváratra

Seffer Antal
ipartelepe és angol sportjátékok
gyári raktára
Budapest, Károly-utca,
bolt szám 12
(Központi városi háza
épület)

Függőágyak
Fűtőberendezések
Fűtőberendezések
Fűtőberendezések
Fűtőberendezések
Fűtőberendezések
Fűtőberendezések
Fűtőberendezések

ESZMÉNYI KEBEL
érhető a **Philes orientales** által, Ratió
gyógyszertárából Párisban, Passage Verdeau
5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt
és a nélkül, hogy az egésztestnek ártana, az
aszonyi kebel fejlődését, valamint a ke-
bel idomának szilárdságát biztosítja.
Egy ávegese ára használati utasítással együtt
3 forint. Raktár: **Török József**, Budapest,
Király-utca 12. sz. 9408

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem
szemölcs és talp, valamint a sarok bő-
r-
keményedései, to-
vábbá mindennemű
bőrrelszarusodás,
ellen. A hatás-
ért jóállás
vállal-
tatik.

SCHWENK L.,
gyógyszerész
MEIDLING-BÉCS.
Csak akkor valódi, ha min-
den használati utasítás és minden
tapasz a mellékelt védjeggyel és
aláírással el van látva, azért is erre
figyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor.
Vidékre 1-60 kor, előzetes bejelentéssel melletti bérment.

Magyarországi főraktár: 9678
Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 26.

Nyári és őszi évad 1902. Valódi brünni szövetek.

Egy 3.10 m. hosszú (frt 2.75, 3.70, 4.80 jó
szövetnek, mely két frt 6.— és 6.90 jobb
jesz frt 7.75 finom
bát, nadrág és mel-
lény) ad, ára csak
frt 10.— legeslegfinomabb

valódi
gyapju-
ból.

Fekete szalonnányra való szövet 10 frt, valamint felöltő-
szöveteket, turista-loden, legfinomabb kammgarn stb. gyári
árakon szállít a legkíméletesebbnek és szolidnak elismert
posztógyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünnben.

Minták ingyen és bérmentve. Mintaszerinti szállítást
kezeskedve. A magánrendelők előnyét igen nagyok,
ha a szöveteket egyenesen a fenti cég gyárhelyén
megrendelik. 9541

„Szent Anna” malátacakes (táp-süte- mény).

A legjobb és legízletesebb erőtápszer felnőt-
teknek, gyermekeknek,
egészségeseknek és bete-
geknek.

Kapható csakis eredeti zárt do-
bozokban mindegyik nagyobb fű-
szerkereskedésben, dobozonként
1 frt 25 kr-ért.

Főraktár: **Hoffmann József**
cs. és kir. udv. szállítóháza Bud-
apest, V., Báthory-u. 8.

Törv. védve.

Császárfürdő BUDAPESTEN 9375

téli és nyári gyógyhely.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
TERMÉSZETES
SAVANYÚ-KUT

Falk Ág. vegyészeti gyára, Wien, IV/1. Mindennemű
rovarcsípés és ennek kellenetlen következményeinél
az egyedüli biztos és gyorsan ható szer a Falk-féle

MOSQUITOL.

Csinos és szélszerű bádogdobozban van és zsebben hord-
ható. A legtöbb gyógyszerárban és jobb gyógynagy-
kereskedésben és illatszerekben kapható 60 fillérért.
Főraktár: **Török József** gyógyszertára, Buda-
pest, Király-u. 12 és Andrássy-út 26.

Fényképészeti cikkek

készülékek, Kodakok, objectivek és minden e
szakmába vágó kellék legolcsóbban szerezhetők be

Veszprémi Samu utóda

PEJTSIK KÁROLY

Fényképészeti cikkek szak-
üzletben,
Budapest, IV., Városlát-u. 1.
(Standard-palota, Kossuth Lajos-
utca 4. sz. épületben).

Legújabb nagy árjegyzékem, mely részletes utmutatásokat
tartalmaz, kiváratra bérmentve megküldöm. 9675

KWIZDA féle Korneuburgi marha táppor

Etrandi szor lovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a
legjobb istállóban használatban van étvágy — hiány s rossz
emésztésnél, a tej javítására és a tehénnek tejlöképességének lo-
kossáira, csontlökésékre. — 1 doboz ára 1 korona 40 fillér, 1/2 do-
boz 70 fillér. Csak a fenti védjeggyel valódi. Kapható minden
gyógyszertárban és gyógyszerkereskedésben. Főraktár: **Kwizda**
Ferencz János, cs. és kir. osztr.-magyar, román királyi és
bolgár lejedelmi udvari szállító, kerületi gyógyszerész, Korneu-
burg, Bécs mellett.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszer-
tára, Király-utca 12 és Andrássy-út 26. 9676

28. SZÁM. 1902.

BUDAPEST, JULIUS 13.

49. ÉVFOLYAM.

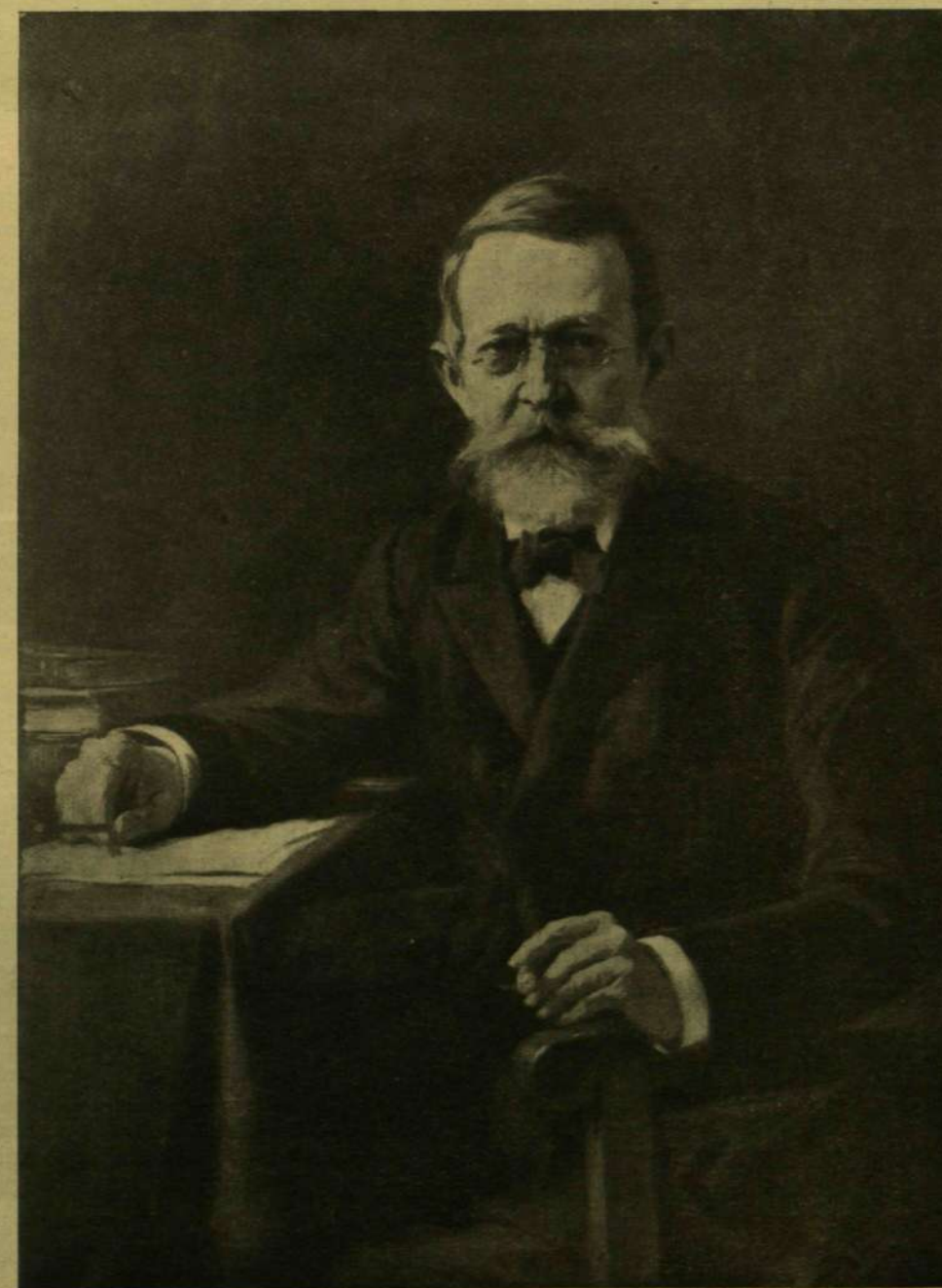
Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és a politikai újdonságok (a Világkrónikával) együtt: egész évre 24 korona, félévre 12. — Csak a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 16 korona, félévre 8. — A POLITIKAI ÚJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt: egész évre 10 korona, félévre 5. — Külföldi előfizetőknek a postailag megfizetendő vitelljé is csatolandó.

IDŐSB SZINNYEI JÓZSEF.

SZINNYEI JÓZSEF mint könyvtárnok, mint
gyűjtő és író egyaránt hasznos munkát vé-
gez immár teljes félszázad óta. Élő adattár-
nak szoktuk őt nevezni, mert senki sincs a ma-
gyar írók között, a kihez többször és sikereseb-
ben fordulnának ifjabb és idősb tudósaink, ha
akár egy-egy irodalomtörténeti kérdésről, akár
egy-egy nevesebb íróról, tudósról, vagy általában
szerepet játszó emberről akarnak adatokat sze-
rezni. Nemcsak fővárosunk minden valamire
való tollforgató embere, hanem a vidéki hirlap-
írók és tudományfoglalkozók is állandó
összeköttetésben vannak vele s alig múlik el
egyetlen nap is, hogy valaki írásban vagy élő-
szóval egy vagy más tudományos kérdésben, ha
rég adatokra van szüksége, fölvilágosításért ne
folyamodnék hozzá. Szinnyei a „Magyar írók
élete és munkái”-val, tudományosan szerkesztett
és szinte nélkülözhetetlen repertoriumával, to-
vábbá hirlapirodalmunk régi és újabb történe-
tének összeállításával nagy szolgálatokat tett
és tesz a magyar irodalomtörténetnek. A „Va-
sárnapi Ujság” közel negyven éven át az ő gon-
dos összeállításában ismertette hirlapirodal-
munkát a múlt század utolsó két évtizedétől
kezdve, mikor Rát Mátyás „Magyar Hir-
mondó”-ja megindult, egészen napjainkig.

Hasznos munkásságának ez egyik főiránya
vezette Szinnyeit annak az eszmének megtes-
tesítésére, hogy hirlapirodalmunk termékeit
lehetőleg összegyűjtjük, megőrizzük s szak-
szerűleg rendezve hozzáférhetővé tegyük a ku-
tatókra, búvárokra nézve. Az újabb alkotmá-
nyos korszak földértelte óta folyvást izgatott
hirlapokban és folyóiratokban az eszme érdeké-
ben, míg végre Trefort Ágoston fölkarolta az esz-
mét, elhatározta a hirlapgyűjtemény létesíté-
sét, a mely nyilvános könyvtáraink módjára
kezelte és szakszerűleg gyarapították. Így
létesült a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárá-
ban, nagyrészt annak meglevő gyűjteményéből,
hozzájárulván az egyetemi, akadémiai és
Ráday-féle könyvtár kiegészítő példányai, — a
hirlapkönyvtár, a melynek Szinnyei József
1888-tól őre, (1902-ben lett igazgató-őre) és
buzgó gyarapítója.

A gyűjtés, olvasás, jegyzetek készítése, ada-
tok kutatása valóságos szenvedélye Szinnyei-
nek; az volt már ifjú kora óta, mikor minden
irodalmi terméket, vagy adatot, röpiratot, gyász-
jelentést, színészeti zsebkönyvet, almanachot,

IDŐSB SZINNYEI JÓZSEF.

Táry Gyula fest. 1. ényve.

nak csak oly nagy mértéke mellett lehetett képes Szinnyei fáradságos munkáinak végzésére, a mely szinte páratalannak mondható. Észorgalm s az időnek okos felosztása korán kifejtett a gyöngye testalkatu gyermekben s megmaradt az ifjúban és a férfiban is. Több mint 70 éves (született 1830 március 18-án Rév-Komáromban), de sem kedve, sem tehetsége, sem szorgalma nem csökkent, sőt, mióta az Akadémia támogatásával megindíthatta a «Magyar írók élete és munkái»-t, úgyszólván fokozódott. Komáromban kezdte iskoláit, aztán Nyitrára ment, majd ismét szülőföldjén folytatta tanulmányait. A pesti egyetemen Horvát Istvánnak volt tanítványa, a győri akadémián pedig Paulernek, Csacskónak és Koneknek. Búvár szelleme már ekkor megszokta a könyvek közötti életet s bár rokonai, a kik nevelték (mert szülei korán elhaltak), mindenkép ügyvéddé szeretnék volna képezni: nem igen tudott megbarátkozni az ügyvédi foglalkozással s olyan pálya után nézett, mely kutató észt és szorgalmat kíván, de nyugodt, izgalmaktól ment életet. Hanem az 1848-iki mozgalmak őt is magukkal ragadták. Felcsapott nemzetőrnek Komáromban, de az egy hónapi tanfolyam végétől sógorához, Beöthy Zsigmondhoz költözött Budára s itt élt októberrig, a midőn visszament Komáromba, hogy jelentkezék az ottani hadparancsnokságnál. Itt azonban gyöngye testalkatára való tekintettel nem akarták bevinni honvédnak. Így hát ártatlan eselhez folyamodott: Komáromy István, Meszlényi ezredes segédtisztje révén bejutott a téparancsnoki irodába s onnan még azon év decemberében áttették a 37-ik zászlóaljhoz mint őrmestert. Fölvitte lassanként főhadnagyságig s mint ilyen tette le a fegyvert 1849 október 5-én. Jegyzetei, a melyeket azon hevenyében papírra vetett s azóta vaskos könyvben kiadott, egyik legmegbízhatóbb forrás Komárom védelmére nézve. Azóta is folytatja naplóírását úgy, hogy minden évről egy-egy vaskos kötet naplója számol be.

A vihar csillapultával sógoránál, Beöthy Zsigmondnál vonult meg s részint annak ügyvédi irodájában dolgoztatott, részint külföldi nyelvek tanulásával s francia beszélek fordításával töltötte idejét, a melyek még 1852-ben meg is jelentek a «Budapesti Viszhang»-ban és a «Hölgyfutár»-ban. 1853-ban megnősült, nőül vevén Gancsházi Gancs Klementinát, Gancs Pálnak, gróf Ráday Gedeon titkárnak, rokonát, s apósához, Gancsházára költözött. Itt azonban csak egy évig tartózkodott, aztán Pozsonyba tette át lakását s itt élt 1869-ig, mialatt Samarjay Károly ügyvédi irodájában dolgozott. Ezután állandóan Budapesten telepedett meg, előbb egyik biztosítási intézetünknek, 1872 óta pedig az egyetemi könyvtárnak levén tisztviselője.

Munkássága a hatvanas évek elején vett biztos és állandó irányt, midőn a XVIII. század magyar hírlapirodalmáról először tett közzé nagyobb közleményt a «Vasárnapi Ujság»-ban s Pákh Albert, az akkori szerkesztő, jóakarátulag buzdította tanulmányainak és kutatásának folytatására. Szinnyei kapva kapott az alkalmon, hogy régebben összegyűjtött adatait köztehesse. S jóformán a legújabb időkig az ő közleményei voltak az egyedüli forrásai mindannak, a mit hírlapirodalmunk kezdetleges koráról tudunk. Mikor a fővárosban telepedett meg, a hírlapoknak nemcsak történetével, de azon számos és nagyjértékű adat szakszerű összefoglalásával is foglalkozhatott, a melyek a magyarországi hírlapokban és folyóiratokban elszórtan jelentek meg. Így gyűjtötte össze négy kötet *repertorium*-ának becses anyagát, a melyek az Akadémia és a természettudományi tár-

sulat kiadásában jelentek meg s egyszersmind a «Magyar írók élete és munkái» tervével foglalkozott. E hasznos munkái között is az utolsó a leghasznosabb. E nagy gyűjteményes munkából eddig nyolcz kötet jelent meg, oly gazdag anyagot ölelvén föl, a mely egyaránt dicsőíri Szinnyei-nek nemcsak körültekintő gondosságát s páratlan szorgalmát, hanem rendszeres kutatási tehetségét s bő ismereteit is. Rendkívüli munkásságát méltányolta a Magyar Tudományos Akadémia is, midőn 1899-ben tagjai közbesorozta; s Ő Felsége is kitüntette őt a királyi tanácsosi ezimel.

A «Magyar írók élete és munkái» a maga nemében páratlan munka irodalmunkban, az eddig megjelent 74 füzetben 15,638 magyar író élet-rajzát és munkáik jegyzékét közli, pedig még csak az M. betűnél jár. Nemcsak minden másoktól származó adatot felölel, hanem a saját gazdag adattárát is értékesíti. Megbízható adatgyűjteményt kívált a XIX. század íróiról nem is pótolhatná senki. Azért irodalmunk és tudományunk történetének érdekében őszintén kívánhatjuk, hogy e legbecesebb munkáját háborítatlanul, eddigi szívósságával és sikerével folytathassa s befejezhesse!

V—y J.

ÉLETEM.

Valék elégszer boldog,
De boldogtalan is —
Az élet oly veszelyes,
Oly tréfás, oly hamis!

Míg vándoroltam, mennyit
Jártam hiába én!
Csélt vesztve kóboroltam
Kanyargós ösvényén.

Egyet előre lépve
Hosszú órák alatt:
Kettőt meg hátra esztam —
Csak az időm szaladt.

A pompás sült galambnak
Egyszerre szárnya nőtt,
Elérhetlen' röpködve
Sovár szemem előtt.

Kérges, mohos sziklákon
Aludtam boldogan
És selymes rózsá-ágyon
Agyon törtem magam.

És míg a bú és a gond
Egyrészt sanyargatott:
Szívhattam kéjt és mámort
És rózsáilatot...

Azért hát itt panaszra
Részemről nincsen ok,
Míg váltakozva jőnek
Derült, borult napok.

S ha végórán kinos lesz
A földön idelelni:
Majd csak kárpótol érte
Valamikor a menny!

Pásztoi.

A FÖLD ALATTI BRÉMA.

Irta ifj. Wlassics Gyula.

Brémai tartózkodásom legnagyobb részét a föld alatt töltöttem. S mindenkinek bátran ajánlhatom, hogy Brémába kerülve hozzám hasonlóan cselekedjék s mindenekelőtt a földalatti nevezetességeket tekintse meg, még ha a Baedeker első sorban a földföldtötteket tanácsolná is.

Bréma városának két híres-nevezetes pinczéjére célzok.

Az egyik a *Rathskeller*; a másik a *Bleikeller*; amazt ősi borai tették híressé, ez ősi — hul-

láról nevezetes. Amaz éjjel is világos, emez még nappal is sötét. Ebben minden megszárad, amabban mindenki — elázik.

A *Rathskeller*nek az a legfesztelemeltőbb tulajdonsága, hogy rendkívül régi és ennél fogva öreg hordói kitűnő ó-borokat rejtenek öblös mélyükben.

Hát ez is elég ritka eset a mai borhamisító világban, de még ennél is csodálatosabb a *Bleikeller* tulajdonsága: semmiféle porttest benne meg nem romlik, soha el nem porlad.

Nyitott koporsók hevernek itt régen elhalt lakóikkal, kiknek földi porhüvelyé maig megőrizte századok előtti alakját. Csak egy kicsit összetöpreődött, megfakult a bőrük, mint valami téli almáé. Megmagyarázhatatlan szárazság szikkasztotta ki őket, mely láthatatlanul ott lebeg időtlen idők óta.

Ezt a szárazságot a *Bleikeller* élő vendégei is megérik: a torkunk odalenn rendkívül kiszárad.

És itt nyilatkozik meg a földalatti monarchia két államának érdekazonossága. Az idegen, ki a nevezetességeket szemléli, mindenekelőtt a híres *Rathskeller*be megy s ott már csak azért is, hogy ivott legyen Rajna hamisítatlan «folyó aranya»-ból, megköszkázat legalább egy üveg *rüdesheimi*. Időközben azonban valami beneszültt rábeszéléseire megtekinti a *Bleikellert*. A torka odalenn jól kiszárad s mi természetesebb, mint hogy visszavágik a *rüdesheimi* mellé.

Ahhoz aztán már nem sok ravasság kell, hogy az ember a *Rathskeller*ben megint megkívánja a *Bleikeller* csodáit, a hol újra kiszárvá torkát, ismét kénytelen legyen megkívánni még egy üveg *rüdesheimi*.

Ilyen módon Bréma városában örökös körforgást végez a mulató világ az egyik pinczéből a másikba és vissza, elősegítve a földalatti monarchia idegenforgalmát.

Bizony sok vendéglős példát vehetne Bréma városáról, mikor arról van szó, miképen kell emelni a forgalmat. Csak az a bökkenő, hogy hiszen *Rathskeller*t még csak alapíthatának itt minálunk is a városatyák, — jóféle somlai, tokaji csak kerülne bele, — de *Bleikellert*, azt már nem lehetne csinálni. Ennek titok a szerkezete, csodás, érthetetlen.

Ha belépünk, nem veszünk észre az alkotásán semmi különösét. Kis földalatti helyiség, a milyen van akárhányszor. Apró ablakai mindig nyitva vannak.

Hát a neve mit mond?

Ólompince, ólomkamara. Hatásos elnevezés. Rejtelmes kinézetű közök jutnak eszünkbe a tizek tanácsának rémkorából. De ezzel nincs semmi rokonsága. Csupa jóképű úriember aluszsa itt nyitott fedelű koporsókban nyugodt álmát. Egyik-másik arczon még mosoly is játszik.

Mi hát az a «*Bleikeller*»?

Az öreg sekrestyés, ki a *Bleikeller* bámulóit kalauzolgatja, az ügyhöz méltó fontoskodással meséli el a szó történetét. Az összes ólomot, a mit csak a pince fölött emelkedő dóm építésénél felhasználtak, (pedig azzal van fedve az egész mennyezet) itt, a pinczében olvasztották. Állítólag az olvasztott ólom párái ették be magukat a falakba s ezek itatták ilyen balsamtartalmúakká.

Akár hiszszük ezt, akár nem, annyi bizonyos, hogy furesa dolgokat lát az ember odalenn.

Sejtelmes félhomály. A kis ablaknyíláson át csak egy keskeny fénynyaláb szűrődik át s halvány, kísérteties színnel esik a nyitott koporsók sápadt lakóira. A balsam nélkül is épen maradt múmiák öreg kódexek fakult pergamenlapjait juttatják eszünkbe.

Körülöttük hasonló módon kiszáradt állatok is vannak. Macska, görény, fécán, bibicz, tyuk. Mintha valami elátkozott Noé bárkájában járna az ember. A kép rejtelmesebbé tételére itt-ott egy-egy koponya üregszeme is reánk bámul.

A sekrestyének régi barátai ezek az összeaszott halottak. Ismeri valamennyinek az élet-történetét.

Ez itt svéd generális volt, — mondja, — jó kővér. A harminczéves háborúban esett el. Persze: nehezen ment már neki a lovaglás. De azért jóképű emberke, — teszi hozzá engesztelő hangon és kedélyesen megkopogtatja a holttestet.

Ez jogász volt, szegény. Fiatalon halt el,

de miért párbajozott annyit?... Kellott ez neki? Itt a balarczán látszik is a sebhely.

Megveregeti az arcát s hozzáteszi, hogy a lovagias elhunyt a sértésért úgysem nevezheti meg segédeit.

— Ez svéd grófné, — folytatja s hozzá teszi: szép asszony volt. Nézzék a haját, — az még megmaradt belőle... Az a sovány kopasz ott egy angol őrnagy. Ez pedig, lássák, ez van itt legrégebben. Ács volt, s mikor a templomot újjáépítették, lezuhan a torony tetejéről. Elkiáltotta magát nagy ijedtében, és azóta is — mintegy négyszáz esztendeje lehet — távra maradt a szája szegénynek. A munkások ide huzdolták, hogy majd eltemetik. De bizony — hogy-hogy nem, — itt felejtették. Jó egy pár év múlva lelték meg, megszáradva, a hogy most van. Azóta laknak itt a halottak.

— Ez itt, — folytatja ünnepélyesen — hivatalbeli elődöm: egyházi szolga volt. De úgy-e én is jól fogok itt festeni? Nézzék, itt fog feküdni az én koporsóm. Ide temetnek. És ez annál nagyobb dicsőség, mert utánam már senkinek sincs jussa hozzá. Akkor leszek ám csak híres ember. Az utolsó mohikán. Mindenki meg fog kopogtatni!...

Sajátságos ambíció, gondoltam, miközben általános köhécselés keletkezett. A száradás hatása.

— Az Isten éltesse, öreg. Kívánnom, hogy még sokáig ne legyen olyan nagyon híres. Különböben gratulálok a dicsőségre. Szép dolog az, halhatatlannak lenni.

Az öreg meg volt hatva. Kösönő szavakat rebegett, majd büszkén tette zsebre a borralát, melyet kezébe nyomtam. Én pedig jónak láttam átmenni a másik pinczébe.

Így esett, hogy kibújva az ólompinczéből, alig szántam néhány percet az ősrégi városház érdekes renaissance homlokzatának, hanem iparkodtam egyenest megint csak le a föld alá. Végre ott sincsenek teljesen modern alkotások. Például a Rózsaterem 1653-iki *rüdesheimi* se sokkal fiatalabb, mint a városház renaissance homlokzata, melyet 1617-ben fejeztet be Benthelmi Lüder.

En is természetesen csak azért időztem odalenn olyan sokat és olyan szívesen, mert rajongok a régiségekért. Épületben, borban egyaránt. A *Rathskeller*ben pedig egyesítve lehet élvezni mindkettőt. Mint művészi alkotás, elsőrangú ez a pazarul díszített ősrégi helyiség, melynek nem egyszer volt császári vendége.

Hogy milyen elsőrendű, mint borpince, elég, ha Heinet, vagy Hauffot hívom bizonyosságul, kik nemcsak az egyes termeket, hanem még a hordókat is külön-külön megénekeltek.

Így például arról a helyiségről, hol tizenkét hordó tanyázik s melyet Hauff földalatti mennynek, boldogság lakhelyének nevez, Heine azt éneklí, (valószínűleg miután már egynehány-szor betekintett a kehely fenekére), hogy a hordó-apostolok hallgatagon is minden nép előtt a legérthetőbben prédikálnak, hogy kívül kopottas ugyan ósdi faruhájuk, de belül annál fényesebb a tartalom; hogy többet ér ez a tizenkét ócska jóság, mint egy Heródes egész csillogó, bibordiszes udvaronczserege.

A BOR-OSZTOGATÓ BRÉMA. — Fitger A. festménye.

És igazat kell adnom Heine rajongásának, mert jó magam is hajlandó lettem volna ilyen nyilatkozatokra, már egy üveg *rüdesheimi* után is, — épen csak a költői véna hiányzott belőlem.

De nemcsak az innivalók ragadnak ilyenét csodálkozásra, hanem a ritka látóivalók is. A nagy csarnok, mindjárt a bemenetnél, óriási

régebben a pincze legzamatosabb szagos borai, melyeknek következtében itt lelkesült a legtöbb költő a brémai pincze dícséretére. Ezek a borok ihlették Hauffot is arra a művére, mely a «Phantasien im Bremer Rathskeller» címet viseli. Márványszobor emlékeztet a korán elhunyt költőre.

Itt ivott szívesen Fitger Artúr is, a tehetséges festő és író, kinek két sikerült műve díszíti a falakat. Az egyik Rolandot, Nagy Károly hírneves vitézét, a brémai szabadsághőst, a másik az örökifjú Rózsza asszonyt ábrázolja. A falakon afféle tudákos felírások is tarkállanak, melyek alkalmat adnak az ivóknak, hogy vagy megfogadják tanácsukat, — vagy nagyokat nevesse-nek rajtuk.

Például kinek ne tetszenék az illető figyelmeztetés: Böles dolog a mértéktartás, csak ne legyen mértéktelen. Vagy a költői kedélylyel megáldott ifjút hogyné bátorítaná ivásra ez a mondás: Verset ír az is, a ki bort iszik; csakhogy befelé folynak a sorok. Végre egy kis vers új adomákra és öreg borra nógat, mert «Régi vizez és új bor hamar asztalt bontanak.»

A szomszéd asztalnál is nagyon jó adomákat mesélhetnek, mert egyre nevetnek. De talán nem is a bor, nem is az adomák teszik. Katonák. Délelég, fölfelé ágaskodó bajuszú német tiszték. Az ő szabadhoz szokott természetük hamarabb nevet a rosz anekdotán, mint sok négy fal között élő, elsavanyodott cibilé a jökon.

Csakhamar fölkel közülük a két generális. Elköszönnek. A fiuk összenéznek. Hej, most kezdődik csak igazán.

A nevetés átragad az én asztaltársaságomra is. Körül nézek közöttük s hamarosan összeismerkedünk.

Napbarnította vállas alak ül mellettem. Hájónak nézem. Beszédbe elegyedem vele. Jól sejtettem. Messze tengerekről ért ide ma reggel. Első dolga volt a kikötőből a domba menni. Második útja mi lett volna egyéb, mint a *Rathskeller*? Ott ül mellette a felesége meg a fia is. Boldogságtól sugárik az arcuk.

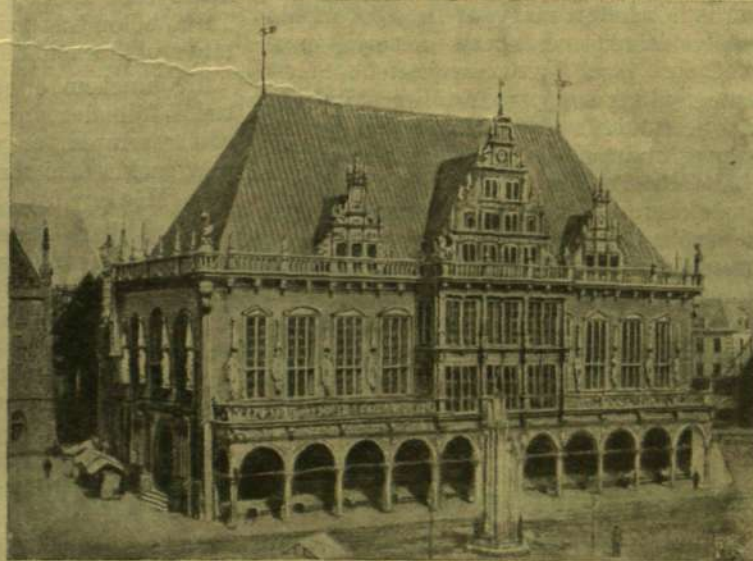
Engem is magával ragad a lelkesedés heve, és — mint afféle magyar ember — felköszöntökben öntöm ki túlaradó érzelmeimet s poharat üríték a derék hajós-család egészségére.

A BRÉMAI VÁROSI MUZSIKUSOK. — Müller H. szoborműve.

A BRÉMAI RATHSKELLER NAGY CSARNOKA.

A BRÉMAI VÁROSHÁZA.

A hangulat mind vigabb és vigabb lesz. A hajós élményeiről mesél. Én is előhozakodom tengeri utaimmal. Javában foly a beszélgetés, mikor három jövevény telepedik le asztalunkhoz.

Kirának az aranydíszszel, faragványnyal gazdagon ékesített helyiség pompájából. Viseltes, rongyos ruhájuk a nyomor árnyát hozza a dőzsölők lármája közé.

Apa, anya és gyermek. Halavány valamennyi. Félénk, sötét szemük alatt kék karikák. Bátor-talanul tekintenek a villamfényes ragyogásba. Idegenül hangzik fülüknek a vigadók lármája.

Mig a komor arcok szemléletébe mélyedek, a hajós, hogy megtörje a hallgatást, azt kérde tőlem, milyen nemzetségi vagyok.

— Magyar vagyok, — felelem.

A velem szemben ülő jövevény mintha megrezsent volna. Aztán ránéz az asszonyra. Az rábólint.

Aztán újra maguk elé mélyedve ülnek szótlanul, komoran.

két érdekes festményén kívül Luther mondása tűnik szemembe:

Wer nicht liebt Wein, Weib und Gesang,
Der bleibt ein Narr sein Leben lang...

Mutatják a poharakat, melyekből a pineze nevezetes látogatói ittak. Moltke, Bismarck, II. Vilmos.

A szenátorok termében a «brémai városi muzsikások» tréfas bronzsoportja vonja magára a figyelmet. Végre a nagy Bacchus-pineze régi Bacchus-hordóját csodáljuk meg, melyen a faragott boristen trónol, — aztán sietve indul kiki a maga elhagyott asztalához.

... A három jövevény már nincs ott. Pedig valami úgy vonzott feléjük.

— Az Isten áldja meg kendet! — hangzik az ajtóból magyarul. Tompán, reszketően, — mintha nagyon, nagyon messziről jönne... Hátranézek. Ők azok. Összeszorul a szívem. Alig tudom kimondani:

— Az Isten áldja meg... áldja meg...

ból kunyhót és kunyhóból palotát. A hogy a szívünknek jobban tetszik...

... És a mikorra a fejembe lopódzik a német bor mámor, már nem a Rathskeller aranyecizomája ragyog a díszes mennyezeten, — hanem ott vagyok, valahol messze, az Alföldön, valami rozoga csárdában, ott hallgatom a vén cigányt, a mint húzza, húzza, duhajkodva, keseregve, vigan, szomorúan a — magyar nótát...

A VÁROSLIGETBEN.

Nyári kép.

Sokan vannak Budapest lakosai közül, kik mihelyt a nyári meleg napok beállanak, vagy legalább naptár szerinti be kellene következniök, benaflatnozzák a szőnyegeket s egyéb molyoktól félteni való holmit, leeresztgetik az ablakfüggönyöket s egy kis aggodalom kíséretében: vajjon valami betörő nem tesz-e időközben látogatást, útnak indulnak nyaralni, üdülni, hegyek közé, tavak mellékre, vagy legalább Török-Bálintra.

Mások azonban azt állítják — s ezek száma évről-évre szaporodik, — hogy kitűnőbb nyaralóhely a világon Budapestnél nincs, hol minden kényelmet és szórakozást bőven megtalál az ember, az apró vidéki «üdülhelyek» kellemetlenségei nélkül. Legfeljebb a forró napok alkalmatlanok, de hát ott a Városliget, a Margitsziget, a budai felső hegyek; van ott hűvös is, aztán vannak lombos fák és madárdal bőven, a különféle pompás fűdőkrol nem is szólva. Ehez a véleményhez csatlakozik, akarva, nem akarva, azoknak nagy száma is, a kik dolgaik miatt nyáron is a fővárosba vannak kötvé.

Ilyenformán aztán a nyár szerfelett megélénkíti fővárosunk kiránduló-helyeit s kivált vasárnap úgyszólván minden fa árnyéka alá jut egy-egy család. Különösen a városligeti. Mert ez legközelebb van s a villamosok szellős kocsijai néhány fillérért hamar oda szállítják az embert. Azonkívül a Városliget fái közt mindenféle nyárias szórakozásra, időtöltésre bősegesen van alkalom. Szól a zene jobbról-balról, forog a sok «bolond-malom», ropog a cseléba-

A VÁROSLIGETBEN.

Görö Lajos rajza.

— Itt sok magyar megfordul Brémában, persze, innen mennek aztán Amerikába, — folytatja a beszélgetést a hajós.

— Sajnos, igen, — válaszolom. — A kíváncsiok igen nagy része magyar. A Lloyd-társaság irodájában is mindenütt magyar felirások vannak.

Beszélgetésünket csengetés zavarja meg, mely azt jelzi, hogy a pineze rejtettebb helyiségei megnyílnak s egy szakértő vezető végigkíséri a jelentkezőket Bacchus templomának tekervényes utain. Ezt az utat még nem tettem meg, hát felhasználom az alkalmat a csatlakozásra, bár szeretnék azokkal a komor jövevényekkel szóba elegyedni.

Összevörösödik egy kis csapat s megkezdődik a körjárat.

Az «Apostolok pinezejé»-ből a «Rózsá»-ba vezetnek. Újra itt pompázik Rózsá asszony képe; alatta egy elég rossz distichon. Odebb ez a versike olvasható, melyet sehogysem akartam respektálni:

Vén boritált rejtesz, agg Bacchus öreg hordója;
Távot há, fiatal; ez örök az öregé.

Valószínűleg valami agg író képzelete szülte ezt az önző feliratot.

Innen a Bacchus-terembe érünk, hol Fitger

Kedvetlenül ülök az asztal mellé. Pedig a hajósok jövedve csak fokozódott, míg távol voltam.

Reszket a villamfényben az arannyal díszes mennyezet. Harsog körülöttem a vig kacagás. Tréfa, bolondság pajkos manói ütik föl ragyogó tanyájukat a földalatti fényes világban.

De énnekem, énnekem hiányzik valami. Nem tudok fölmelegedni. Nem tudok. Az a három sötét szempár, az van az eszemben mindig, meg azok a fakó rongyok...

— Még egy üveg bort ide!... Fázom...

Ezt a díszes termet olyan hidegnek, olyan sivárnak érzem. Olyan idegenül cseng a fülemnek a német szó — azután a tompa, messziről felém rezgő magyar istenhozzád után...

— Még, még egy üveg rüdesheimit!

... Lassan-lassan aztán foszlik az árny a lelkemről. Nekem is vidám lesz a szívem. Engem is tüzel a bor. Mi tette a csodát? Micsoda jótékony tündér varázsvesszeje üzhette el a sötét borongást?

Csak azt érzem, hogy telik, telik a szívem édes visszaemlékezésekkel. Elémbe tolnak a hazai képek, és elfődik előlem a cifra, idegen világ... A jó bor egyaránt varázssal palotá-

lővöldözők flóbertje, zörög az «amerikai» és másféle hinta, öt-hat színházban szakadatlanul játszanak olyan darabokat, a hol mindig megvernek, vagy hordóba bújtanak valakit; vannak nagyszerűnek hirdetett viaszalak-gyűjtemények, hol Rózsá Sándort okvetlenül meg lehet látni, bábszínházak csivakodó bábokkal, a kik végül egymást agyonütik, sőt van bolhacirkusz is. Húsz tagból áll az apró ugráló művésznek száma; mind nagyon tanultak és szelidek. Három piczi kocsi fogják a művészek egy részét s ezek aztán kocsiversenyre kelnek egymással; akrobata sem hiányzik köztük; ez golyót görget maga előtt, végre pedig fellép a primadonna, a ki hatalmas ugrásokkal művészi balletet lejt. Ez a műsor. De hát 10 fillér az első hely s ennyiért ugyan hova lehetne többet kívánni!

De nemcsak a látványosságok körül zsigong

kapjuk a következő sorokat, melyek érdekes kiegészítéseiül szolgálnak annak a rajznak, melyet szintén a helyszínen volt festőművésztől, Jantyk Mátýástól mai számunkban közlünk:

London sajátos utcái életével mindig bizonyos meglepetést kelthet az idegen látogatóban, de az a zűrzavaros forgalom, mely a koronázási előkészületek következtében az utcákon s tereken kifejlődött, igazán le is köthette a figyelmet, mert úgyszólván minden világrészről verődött össze az óriási tömeg. Természetesen a túlnyomó rész brit alattvalókból állt, de ezeknek tarka különfélése is sok lenne elsorolni.

Mindenki azokra az utcákra igyekezett, a hol a koronázási menetnek kellett volna elhaladni, mindenki a díszítéseket akarta látni, vagy helyet akart vásárolni a tribünöknél, a melyek

Szerdán délből egyszerre híre kelt, hogy a király beteg s operációt kellett kiállania, talán meg sem lesz a koronázás. Az emberek egymást kérdegették, hogy megtudjanak valamit, míg végre délután elárastották a lapok különkiadásai az utcákat, plakátokat ragasztottak némely helyt még a kövezetekre is: «King's illness» (a király betegsége), «Coronation postponed» (a koronázást elhalasztották), «Bulletin» stb. Az emberek alig hittek a szemüknek, fülüknek. A lelkes hangulat néhány perc alatt a legnagyobb lehangoltságnak adott helyet. Hisz még pár órával ezelőtt ezer és ezer gyermeket vittek kocsikon, hogy megtekintsék az utcákat, hogy emlékübe véssék, milyen volt London a koronázás alatt, hisz még hallani sok helyütt az éneket: «God save the King»... A sok idegen, a kik ide tödültek, mit fog most csinálni? Mindenki új híreket várt, nem akarta

UTCZAI KÉP LONDONBÓL A KORONÁZÁS ELHALASZTÁSÁNAK NAPJÁN.

Jantyk Mátýás rajza.

sok nép, hanem távolabb a nagy lombos fák közt kanyargó széles utakon és itt-ott levő szabad tereken, a hová már csak elmosódva hallik a zeneszó, meg az állatkerti oroszlanok böge. Itt is mozgalmas az élet; tömérdek gyermek karikázik, futkároz, labdáz mindenütt, a hol csak egy kis szabad térség mutatkozik. Különösen a «koresolya-tér» ilyenkor száraz medre nagyon népszerű, a hol a jövő reményei százával ugrándoznak, nyargalásznak s olyan port vernek fel, hogy a debreczeni országtörő sinces külön vásár alkalmával. A mamák sűrű tömegben sétálgatva gyönyörködnek a látványban, mignem a lámpák egymásután kezdenek kigyúlni, ostrom alá kerülnek a villamos kocsik s csakhamar magukra maradnak a terebélyes fák, melyeknek lombjai közt most már a rigók kezdenek harsány énekükre.

LONDON A KORONÁZÁS ELŐTT.

Lapunknak egy barátjától, a ki Londonban volt azokban a napokban, mikor VII. Edvárd király koronázásának elhalasztása közhirre lett,

ket rendkívül nagy számban állítottak fel a vállalkozók, vagy az üzletek kirakataiban, a melyeket szintén átalakítottak néző-helyekké s legfeljebb egy-egy kis ajtót hagytak meg rajtuk, a melyre aztán ezt a feliratot tették: «Business as usual», vagyis benn az üzlet folyik. Ezek mellett aztán nagy hirdetések ajánlották a helyeket, a jobbkat 10—20 guineáért. Szerencsés volt, a ki egy vagy két guineáért kaphatott valamire való helyet s nem messze a lakásától. Mert erre is kellett gondolni; a rendezőség ugyanis a betorkoló utcákat deszkából csinált helyeket, a jobbkat 10—20 guineáért kaphatott valamire való helyet s nem messze a lakásától. Mert erre is kellett gondolni; a rendezőség ugyanis a betorkoló utcákat deszkából csinált helyeket, a jobbkat 10—20 guineáért kaphatott valamire való helyet s nem messze a lakásától. Mert erre is kellett gondolni; a rendezőség ugyanis a betorkoló utcákat deszkából csinált helyeket, a jobbkat 10—20 guineáért kaphatott valamire való helyet s nem messze a lakásától.

elhinni, hogy az eddigiek igazat mondanak s csak akkor, midőn a «King's message»-t (a király izenete) felragasztják a falakra, melyben az van: Ó Felsége sajnálja, hogy egészsége nem engedi, hogy megtarthassák Londonban a tervezett ünnepélyeket, de azt kívánja, hogy vidéken a kitűzött napokon, június 26—27-ikén a megállapított szertartások semmi változást ne szenvedjenek. Így telt el a csütörtöki és pénteki nap, még folytonos aggodásban a hírekért, míg végre megnyugtató bulletint közöltek, az állványokat lebontogatták, a feltűzött zászlókat beszedték. Az idegen küldöttek elutaztak, de ott maradt még egy csomó vidéki angol, míg aztán azok nagy része is kifáradva hazatért s Londonban az utcákon tizedrésznire apadt a nép. Igaz, hogy még így is maradt elég.

MAGYAR ATHLETA DIADALA ANGLIÁBAN.

A magyar testedző sport fejlettségéről fényes tanubizonyosságot tett Angliának, a testedző sport ősbazájának, ezidei atletikai bajnoki viadala.

A rúdugrás bajnokságát ugyanis magyar versenyző nyerte el: *Kausser F. Jakab*, a «Magyar Athletikai Klub» tagja. Ez az első eset, hogy idegen athleta angol bajnokságot nyert. Dicsőséget szerzett ezzel klubjának, mely 27 esztendő óta az angol testnevelési rendszer előharcosa hazánkban, dicsőséget a magyar sportnak is, melyet elismertett ott oly terepen, a melyen eddig csak az angolszász faj: az angol és az amerikai tudott érvényesülni.

Kausser 1898 óta szerepel a Magyar Athletikai Klub versenyzői közt. Azóta számos diadalt aratott Budapesten, a magyar vidéki városokban, Bécsben, Prágában. Egész sorozatát mutathatja fel a rúdugró rekordoknak. 1900-ban Párisban az olimpiai versenyeken is megnyerte a rúdugrási térelőnyversenyt. Ugyanez év őszén klubjának bajnokjelöltje lett. Azóta háromszor egymásután megvédvén bajnokjelöltségét, az idén elérte a Magyar Athletikai Klub bajnokságát, a mi 26 esztendő alatt csak kilencz atletának sikerült. Klubja aztán eddigi eredményei alapján elhatározta, hogy kiküldi Angliába.

S hogy választásában nem is csalódott, mutatja győzelme, mely nevét a sportkedvelők közt világszerte ismeretessé tette.

A NŐI SZÉPSÉG TITKAIBÓL.

Egészen természetes dolog, hogy a nő tet-szeni vágyik, szép akar lenni, hiszen ez adja neki a leghatalmasabb fegyvert az életben való érvényesülésre. Hogy azonban a czél elérésére mi mindenféle módot és eszközt ki nem talált a leleményesség minden formáját szolgálata-tába fogadó nő hiúság s kicsoda munkába, sokszor önkínzásba kerül egyik-másik nőnek hervadozó bajai épségben tartása, azt el se hinné az ember, ha czáfalhatatlan tények nem állanának előtte.

Régi babona, mely a csejthei Báthori Erzsébet történetében is nagy szerepet játszik, hogy a vérben fürdés javára válik a bőr finom fehérsége-nek. Hasonló hatást tulajdonítanak a tejnek és az olajnak is. A régi korinthusi nők napon-kint két óráig ültek illatszerekkel kevert olaj-fürdőben. Poppaea császárné, a kegyetlen Nero felesége, kétszer naponként számártejben für-dött: több száz számárkancazt tartott istállóiban erre a czélra, melyeket utazásaira is maga után hajtattott.

A francia direktorium híres asszonya, Mme Tallien, málna és eper levéből készült fürdővel próbálta lágygyá, finomná tenni bőrét, mások borban, pezsgőben s minden képzeltetű más anyagokból készült fürdőben keresik a szépség titkát. Egy francia orvos a friss állati vért ajánlotta fürdőnek s csakugyan több városban «vérfürdők» rendeztek be a vágóhidak mellett. Egy német orvos a még meleg állati belekben való fürdésnek tulajdonított szépítő hatást, sőt még annak is akadtak követői, a ki trágyalé-ben fürdette a hozzá tanácsért fordulókat. A mai tudomány mindezeket a fürdőkét haszontalanságnak, egyiket-másikat egyenesen károsnak minősíti, helyettük inkább ajánlja a glicerinben való fürdést, az elektromos fürdőt s különféle khémiai anyagokat.

Mindez azonban csekélység a kinoknak ahhoz a mértékéhez képest, a mit a szépség érdekében elviselnek. Ilyen az arczbőr megóvására szol-gáló meglehetősen kellemetlen álarcz, melyet né-mely nők egész éjjel arcukon viselnek. Róma-ban ez nagyon általános volt s «otthoni arc» vagy «a férjnek való arc» volt a neve. Külön e czélra tartott rabszolgák csinálták ezeket az álarczokat bablisztból gyúrt téztáblából, melybe egyéb alkotrészeket kívül valami, némely ten-geri madarak fészékében található nyálkaszerű anyagot vagy birka-verítékét(!) kevertek. A tésta-lárvát aztán ráragasztották a matróna arcára s az ott száradt reggelig.

Franciaországban is használtak ilyen éjjeli álarczot a nők, sőt férfiak is a XVII. századig. Maja III. Henrik király is finom lisztből és tojásfehérjéből készült álarczot viselt éjjel az arcán. Janapós a párisi hölgyek közül nem egy nagy nyers marhahúsdarabokat kötöz az arcára esténként, hogy visszanyerje tőlük ar-czának üde, friss színt.

Ha a csodahatású fürdők, álarczok s a szin-tén nem szokatlan arzenikum-ivás s minden egyéb mesterkedés mellett is ránczok keletkez-

Kausser Jakab, a rúdugrás angol bajnokságával kitüntetett magyar athleta rúdugrása.

nek az arczon, a bőr petyhüdt, gyűrött kezd lenni, — akkor következnek csak a fásasztó, kinos, sokszor veszedelmes manipulációk. Használatba jutnak mindenféle furcsa formájú, fából, fémből készült eszközök: bőr-kaparók, simítók, az arcmassage-nak különböző szer-számai. Hétszámra minden nap egy-két óra hosszat dolgozik nagy gonddal egy hozzáértő ember vagy asszony a vénüléstől fenyegetett arczon: minden kis izmot, a melynek a redők képződésében szerepe lehet, meggyömöszöl, alkohollal kenget, össze-visza köti nedves szalagokkal, hogy a redő eltűnjön.

Még kényesebb a villamos kezelés. Egyenára-mot vagy váltakozó áramot bocsátanak az illető izom minden végződésére: egyszerre öt-hat elektród dolgozik a redősödő arczon. Az ára-mok nem lehetnek erősek s ezért a műtetet számtalanszor kell ismételni, hogy hatása le-gyen. Jókorá menynységű türelmet kell hiúsága szolgáltatába hajtani az illető hölgynek, hogy ezt kibírja. Hozzá még egyidejűleg vagy so-ványító vagy hizlaló kúrát is kell tüzni, a szerint, a mint a szükség megkívánja. Egy redő elsi-mítása három hónapi kitartó küzdelem ered-ménye, napi két órát számítva.

Mindez azonban csak a természet adományá-nak épségben tartására szolgál, — van még ennél nehezebb is: mikor a természetadta hiba-kon kell segíteni. Mikor a bájós női ajkát beár-nyalni kezdő bajuszt kell szálanként, nem tö-rődve fájdalommal, gyökerestül kitépni, vagy mikor az arczról valami szemölcsöt kell égeté-sel, maró szerekek eltávolítani, az már nagyobb szenvedéssel jár. A régi egyiptomi, görög és római nők tüvel irtották az arcukon növő szőr-szalakat vagy szemölcsöket, vagy pedig szurok-ból és oltott mézből készült keverékkel kenték be. Ezek az eljárások azonban veszedelmesek is, mert rontják, durvává és foltossá teszik a bőrt. A mai eljárás szerint igen hegyes kemény-fatűket ecetsavba mártogatnak s a kiirtandó szőrszál tövébe szurkálnak vele, lassan, lépés-ről-lépésre, míg a bőr megpuhul, a tü belehatol a bőrébe s a szőrszál könnyen kibuzhatol lesz. Ez az operáció azonban nagyon fájdalmas, alig van, a ki egymás után öt-hat szőr-szál ily mó-don való hihűzását kibírja.

Az elektromosságot is lehet erre használni: magába a szőrszála vezetnek egy nikkelezett platina-tű segítségével villamos áramot, a mely aztán hosszabb-rövidebb idő alatt kiöli. Ez azonban veszedelmes eljárás, mert ha túlságo-san erős áramot találnak alkalmazni, sebhelyek maradnak utána. Másrészt meg a villamos áram megteszi néha azt a tréfát, hogy kitepi ugyan a szőrszálat, de a gyökerét behagyja, sőt megerősíti, úgy hogy aztán annál dúsabban nő. Újabb időben a Röntgen-sugarat is használ-ják szőrvetítésre, de ez sem veszélytelen és me-glehetősen kinos eljárás.

Mindez azonban elhalványul a mögött a mű-tét mögött, melynek két évvel ezelőtt egy párisi

színész nő vetette magát alá. Észrevéve, hogy finom arczbőrén szemölcsök képződnek, melye-ket nem bírt teljesen kiirtani, a szó szoros értel-mében *lenyűzta* arczán az epidermist. Az operációt Londonban végezte egy orvos s hét hétig tartott, — a kinszenvedés hét hete volt ez. Khémiai eljárással leégették az arcz epide-rmisét, aztán darabonként leszedgették. Két hónapi folytonos szenvedés után a régi bőr eltűnt s rózsás, lágy és friss új bőr nőtt a he-lyébe, — olyan mint egy csecsemőé. A szegény harminczéves hölgy meglátva azt a furcsa ha-tást, melyet gyermeki arczszíne tett, szörnyen megijedt: esunyábnak látta magát, mint az operáció előtt. Négy hónapig elzárkózott az egész világtól s ez alatt az idő alatt a bőre tel-jesen kifejlődött: a barátai nem győzték mon-dogatni, hogy rá se lehet ismerni, annyira meg-ifjodott.

Ezekkel az eljárásokkal mindig elvettek vala-mit, de vannak divatok, a melyek hozzáadnak valamit a testhez. A XVII. században apró fekete tafota-darabkákat ragasztottak a hölgyek arcukra. Ezek a kis fekete pontok az arczon — nyolcz-tíz különböző helyeken — nélkülözhe-tetlenek voltak egy előkelő hölgy arczán. Mind-egyik külön skatulyában vitte magával min-denüvé a kis «legyeeskéket» (*mouche*: ez volt a fekete pontocskák neve), hogy ha valamelyik netalán le találna esni, másikat ragaszthasson helyébe. Minden ilyen legyeeskének megvolt a maga neve: a szem sarkában levő volt a «*szen-vedélyes*» (*passionnée*) az arcz közepén a *galáns*, az ajkak fölött a «kaczer» stb.

(Vége következik.)

A HONTI ÜNNEPEK.

Az emlékezés napja süttött föl július 6-ikán Drégelyvár romjaira. Szondy hős halálának háromszázötvenedik évfordulóját ülte meg Hontmegye e napon. Szép ünnep volt, méltó a halhatatlan hőshöz és ahhoz a földhöz, melytől életét áldozta.

Már szombat este fél hétkor kezdődtek az ünnepélyek Ipolyságon egy hangversenyyel. Az *Ipolysági Kaszinó* termében *Cservenka* zongoraművész előadta *Siposs Antal*nak, a megye fiának erre az alkalomra szerzett művét, mely a hallgatóság élénk tetszésével találkozott. Utána a fővárosból és a vidékről érkezett nagyszámú vendégek, köztük több hölgy részvételével va-csora volt a városi nagyvendéglőben, cigányze-ne mellett. A felköszöntők természetesen nem hiányoztak és bár a másnapi ünnepségek első pontja már reggel nyolcz órára volt ki-tűzve, a társaság éjféltutánig együtt maradt.

Vasárnap reggel a vármegye székházának dísz-termét nagy és díszes közönség töltötte meg a «Hontmegyei múzeum-társulat» első közgyűlése alkalmából. A közgyűlést *Lits Gyula* főispán elnök nyitotta meg tartalmas és lelkes beszéd-del. Kiemelte ebben *Pongrácz Elemér*nek ki-váló szolgálatait a múzeum megalakítása körül. A szép megnyitót tetszéssel fogadták. Ezután *Horváth Géza* dr. a muzeumok és könyvtárak országos felügyelőségének főosztályát fejezte ki s buzdította a megyét a további haladásra e téren. *Ivanka István* alkalmi költeménye szintén tetszést aratott. Erre a főispán fölhevít a közönséget a megye székházában elhelyezett múzeum megtekintésére. A magyarázó tisztét itt *Pongrácz Elemér* töltötte be, a kinek évekig tartó buzgólkodása legfőbb tényező volt a múzeum létrejötté körül. A múzeum honti jellegű ugyan, s tárgyainak legnagyobb része a megye törté-netére vonatkozik, elkezdve a kőkorszaktól a legújabb időkig, de a haza nagy fiai közül is soknak meg van itt az arczképe s több rájuk vonatkozó emléktárgy; vannak például eredeti levelek *Kossuth Lajostól*, *Deák Ferenczről*, *Eötvös Józseftől*, *Arany Jánostól*, stb. Szép éremgyűjteményen kívül még levéltár s mint-egy 4000 kötetből álló könyvtár is van a mú-zeumban elhelyezve.

A két teremben és a folyosón elhelye-zett múzeum jelenleg mintegy ezer tárgyat számlál s Hontmegye múltjának hű és érde-kes képe. Tárgyai közül a gondosan készült katalógus alapján bemutatunk itt egyrészét. Az arczképek sorában feltűnik *Ipolyi Gáspár*, az 1762-ben meghalt prépost-kanonok, honti főesperes kettős képe, másolat az esztergomi

Fehér Ipoly pannonhalmi főapát.

Pongrácz István tábornok (1821—1900).

A HONTMEGYEI MÚZEUM ARCZKÉPGYŰJTEMÉNYÉBŐL.

A honti nők Szondy-serlege.

főkáptalani könyvtárban levő eredeti után. *Ipolyi Gáspár* aszketa volt és halálakor is úgy találták ágyában, lánczokkal terhelve, a mint a kettős kép belső fele mutatja. Érdekes a törté-nelmi szerepű *Balassa grófi család* egyik tagjá-nak, *Balassa Ferencz grófnak*, Hont vármegye főispánjának (1634—1653) képmása. A kihalt híres *Koháry* nemzetséget, a melynek hercegi, grófi és bárói ága sok jeles embert adott az országnak, egész képsorozat tünteti föl: közöl-jük belőle *Koháry István* báró, Hont vármegye főispánja (1658—1662) és herceg *Koháry Fe-renczné*, az utolsó *Koháry* neje arczképét. A most is élő *Palásthy család* egyik őseinek, *Palásthy István* ezredesnek rézmetszetben fő-maradt képmása is figyelmet érdemel. Az újabb korszak szereplő alakjai közül a következők-nek arczképei láthatók itt: *Sembery Imre* Hont vármegye alispánja (1842), 1848-ban a németi kerület országgyűlési képviselője, s a honvédelmi bizottság tagja; meghalt 1898-ban; *Paczolay János*, a híres képviselő, született Deménden 1818-ban, már a 40-es években a pozsonyi országgyűléseken szerepelt, úgyszin-tén 1865-től kezdve újabb alkotmányos életünk-ben is, meghalt 1884-ben; *Grünwald Béla*, a nagy tehetségű politikai író és képviselő; szüle-tett Szent-Antalon 1838-ban, meghalt 1891-ben Párisban; *Luczenbacher Pál*, főrendiházi tag, a gőzhajózási és hajózási vállalatiról s nagy fa-telepeiről is ismert kiváló férfit, született Szobon 1818-ban, meghalt 1900-ban; *Ipolyi Arnold*, püspök és nagy tudományú író, született Disz-nóson 1823-ban, meghalt 1886-ban; *Pongrácz István* tábornok, született F.-Túron 1821-ben, meghalt 1900-ban, az 1848—49-iki magyar hadjáratot végig küzdötte, végül alezredez és Nagy Sándor tábornok főnöke volt, részt vett a szerencsétlen bevezetési ütközetben s a csata elfogadása ellen foglalt állást; *Pongrácz Lajos* alispán, született F.-Túron 1815-ben, meghalt 1899-ben; az elsők közt buzgólkodott a Szondy-emlék felállításá érdekében; *Luka Sándor*, Hont vármegye híres adminisztrátora (1843—1848); *Jekelfalussy József*, az országos statisztikai hivatal igazgatója és honti földbirtokos, meg-halt 1901-ben. Megvan továbbá a jelenlegi pannonhalmi főapát, *Fehér Ipoly*nak, a hontvármegyei múzeum-társulat védnökének arczképe, a ki szintén hontmegyei család iva-déka. A múzeum egyéb tárgyai között fel-tűnik a koronaórzó nemes sereg egyik hont-megyei vitézének lovas képe, a drégelyi ost-rom emlékeként előkerült ágyúgolyók, gráná-

ezalatt künn a kápolna körül tábori mise volt. Az ezernyi nép zsoltosmája magasztos összhangba olvadt a kápolnabeli istentisztelet hangjaival és a balassa-gyarmati daloskór szép énekével, a katolikus egyház ósrégi himnuszai-nak megragadó akkordjaival.

Innét a közönség, megszorodva útközből a környék falvaiból az ünnepre sereglő nép nagy tömegeivel, a drégelyi vár omladéka felé vette útját. Beláthatatlan hosszú sorban kígyó-zott a menet a hegyi úton fölfelé. A vár tövé-ben sátrak alatt és előtt már nagy sokaság és zeneszó fogadta az érkezőket. Az ünnep-lő közönség egy tágas térségen összegyűlekezve, *Lits Gyula* főispán, múzeumtársulati elnök, itt újra megnyitotta a közgyűlést és átadta a szót *Pongrácz Elemér*nek, a ki dr. *Acsády Ignác* akadémiai tag emlékbeszédét olvasta fel Szondy Györgyről. Majd *Sajó Sándor* jászberényi ta-nár, a megye szülötte ünnepi ódáját adta elő, melyet lapunk legutóbbi száma közölt.

A közgyűlés ezzel véget ért s a társaság lakomára a sátrak alá telepedett. Az első fel-köszöntőt *Lits Gyula* főispán mondta, Szondy emléket ünnepelve, kezében a pompás művű ezüstserleg, a honti hölgyek ajándéka, melyet ezentúl évről-évre a hős emlékére fognak kö-szönteni. A serleg egyik oldalán Szondy mell-képe (*Kiss György* szobrásztól), másik oldalán Drégely várá, harmadik oldalon az ajándékozó hölgyek nevei, végre a negyedik oldalon *End-rődi Sándor* e szép verse van bevéve:

Drégely nagy hőse, nem küzdél hiába!
Győzelmet hirdet minden kardesapásod:
Dicső halálad — halhatatlan élet,
Órök emlékezés az — áldomásod.

Felköszöntőket mondtak még a lakomán *Wlas-sics Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszterre, *Fehér Ipoly* pannonhalmi főapát, *Pongrácz Elemér*re, a múzeum legbuzgóbb munkására, *Horváth Géza* dr.-ra, a sajtónak — «Budapesti Hírlap» és «Vasárnapi Ujság» — jelenvolt kép-viselőire, *Rajner* prelátusra, a honti hölgyekre, a kik Szondynak lobogót és serleget áldoztak, stb. Számos üdvözlét érkezett az országból levélben és táviratilag. A *herceggprímásnak*, továbbá *Wlassics* miniszternek és *Zsilinszky Mihály* államtitkárnak megleghangú táviratait lelkesen fogadták. Nagy tetszést keltett egy palóczi fiú, a ki az asztalra állva, kedvesen adta elő az ottani nép ajkáról vett regének költői feldol-gozását.

A lakoma után *Matunák Mihály*, a múzeum-

társaság titkára, fölvezette a közönséget Drégely romjaihoz, ismertette a nagy történelmi drámát, a melynek vértantja lett Szondy.

Erre a vár ostromának képe ujt meg a nézők szeme előtt fényes tűzjátékban. A hazafias ünnep, melyen a nép egyszerű fiainak ezrenyi tömege is részt vett, a késő éjjeli órákig együtt tartotta a résztvevőket.

V. B.

* Franciaország elemt iskoláiban a gyermekek több mint huszonnégy százaléka rövidlátó. Németországban még több: harminczkét százalék. A francia kormány a mindinkább terjedő bajnak elejét akarván venni, az orvosi egyetemhez fordult tanácsért.

* A legelső gombostűket Spanyolországi sáracénok készítették, honnan Arragoniai Katalin — VIII-ik Henrik angol király felesége — révén Angliába kerültek.

* Rendkívüli szaporaság. Az olasz kormány Granatta Magdolna moorai özvegy asszonynak, ki tizenkilenc évig tartott házassága alatt 62 élő gyermeket szült, állami nyugdíjt rendelt. Granatta asszony tizenegyszer hármasokat, három alkalommal meg egyszerre négy fiúgyermeket, egyszer pedig meg egy fiú- és egy leánygyermeket szült.

* A londoni szállodákban naponta átlag 48,000 ember van megszállva. Ezek kilenczven százaléka idegen.

Gróf Balassa Ferencz, Hont vármegye főispánja (1634–1653).

Paláthy István ezredes.

Herczeg Koháry Ferenczné, Másolat Daffinger olajfestménye után.

Bárány István, Hont vármegye főispánja (1658–1662).

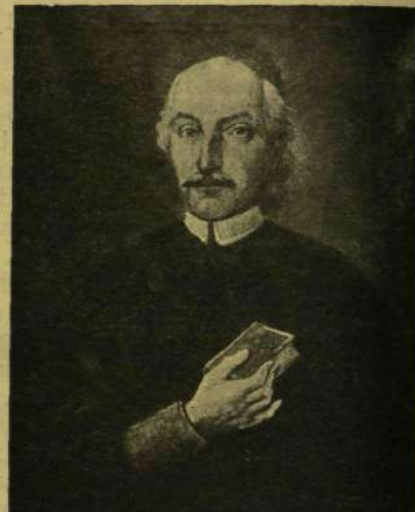
Ipolyi Arnold (1823–1886).

Grünwald Béla (1830–1891).

Luczenbacher Pál (1818–1900).

Ipolyi Gáspár kanonok (+ 1762).

Paczolay János (1818–1884).

Sembery Imre, Hont vármegye alispánja (+ 1898).

Pongrácz Lajos, Hontvármegye alispánja (1815–1899).

Luka Sándor, Hont vármegye adminisztrátora (1843–1848).

A HONTMÉGYEI MÚZEUM ARCKÉPGYŰJTEMÉNYÉBŐL.

EGYVELEG.

* Párisban jelenleg mintegy kétezer „jósnő” van, kik évenként átlag 16 millió koronát keresnek s így egy-egy jósnőre 9000 korona jövedelem esik, a mi eléggé bizonyítja a párisiak babonáosságát.

* Abessziában a ház s ennek egész berendezése a nő kizárólagos tulajdonát képezi, s abból rakoncátlan vagy gorombáskodó férjét egyszerűen kitalhatja.

* Japánban a ruhádivat soha sem változik. A 15 éves japáni nő ugyanoly ruhát visel, mint a 45 vagy 54 éves, miért is közelebbi megtekintés nélkül a különféle korú nőket egymástól alig lehet megkülönböztetni.

* Vörös hajú indián a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. Százötven esztendő óta az amerikai Egyesült Államokban vörös hajú indián férfit nem is láttak. Valami Haney Zsófia nevű vöröshajú indián nő ez előtt hatvan évvel Eastportban halt meg.

* Franciaországban a nők férfiruhában is járhatnak, de engedélyért évenként 48 koronát kell fizetniük. Ezen adó alól a kormány csakis híres nőket, mint például George Sand, Bonheur Rózát, továbbá a két világhírű szobrásznőt, Fourreau és La Jeanette asszonyokat mentette fel, a kik folyton férfiruhát viseltek.

* A legnevezetesebb visszhang a Milano melletti sinomettai vármornál észlelhető, mely egy pisztoly-lövés durranását hatvanszor ismétli.

Dr. SCHLAUCH LÖRINCZ BIBORNOK, NAGY-VÁRADI PÜSPÖK.

1824–1902.

A magyar klerus egyik kitűnősége, a katolikus egyháznak vezéralja közt oly jeles, a közéletben, a tudományos és társadalmi téren is előjáró dr. Schlauch Lőrincz nagyváradi bibornok-püspök meghalt július 10-ikén, nagyváradi rezidenciájában. Az egyházfejedelmek díszadott a méltóságnak, melyet betöltött s növelte a fényt, a tiszteletet, melyet a magyar főpapság szerzett magának szellemi előkelőségével, nagy méltóságával, hazafias érzésével és jótékony magával. Sehol a katolikus világban oly hagyományos kötelességek nem hárulnak az egyháznagyokra, sehol a méltóságnak annyi föltételeivel nem rendelkeznek, állásuk hatalmát hasonló anyagi körülmények közt ki nem fejezhetik, mint Magyarországon. Viszont e nagy méltóságokban egymás után, sűrűn tűnnek föl a jelesek, kik a nemzeti életnek osztályosai s a felekezeti feladatok mellett egyéb feladatokra is hatékonyan közreműködnek.

Schlauch Lőrincz jelesek egyik kiválósága volt. Munkálkodását a siker, az elismerés, a kitüntetések sora kísérte. Az egyház szolgálatában, a politikai életben, a tudományban, az irodalomban, a jótékonyági intézetek alapításában, továbbfejlesztésében és támogatásában folyvást találkozunk vele. Kötelességeit, feladatait, eszméit ékes szavakban tudta hirdetni és a hol harcolni kellett, szellemi erőt vitt a küzdelmekbe. Az egyházpolitikai harcokban is erős állást foglalt. Akkor következett be Simor hercegprímás halála. Sokan őt tekintették a primási széken utódjának. De egy másik egyházi kitűnőségre esett a választás. E helyett a bibornoki kalapot nyerte el a nagyváradi püspök.

Schlauch Lőrincz polgári családból 1824. március 27-ikén született Új-Aradon, hol atyja jómódú építész volt. Gyermekéi közül Lőrincz vált ki leginkább. A magyar nyelv teljes megtanulása végett Szegeden fejezte be iskoláit, onnan lépett 1842-ben a csanádmezei egyházmegye papnövendékei közé. Pappá szenteltetvén 1847-ben, Nagy-Szent-Miklóson, Oraviczán, aztán ismét Nagy-Szent-Miklóson, majd Temesvárt kaplankodott. Közben folyton tanult, s főleg az egyházjog és egyháztörténelem foglalkoztatta. Ezeket a temesvári teológián tanította is. Már fiatal korában magára vonta Lonovics püspök figyelmét, később Bonnax püspök is érdeklődött a finom műveltségű pap iránt, ki szóval és írással választékosan tudta kifejezni eszméit és meggyőződéseit. Mercyfalván, Temesgyarmaton plebánus lett, 1863-ban kerületi esperes. 1867-ben, mikor az egyházjogból doktori vizsgát tett, írta értekezésül első művét „Az egyházi javak jogcíméről hazánkban”. A katolikus önkormányzat mozgalmában 1868-ban és 1870-ben mint kongresszusi képviselő közkedveltségűvé tette magát a püspöki kar előtt alapos készütségével és szónoki előadásával. Itt mondott beszédei ellen egy névtelen röpirat is jelent meg, állítólag Ghyezy Kálmán tollából. Schlauch „Válasz” czímen felelt rá. Ettől kezdve Schlauch gyorsan emelkedett. 1872-ben csanádmezei kanonokká nevezték ki, de alig foglalta el ezt a helyet, már is (1873-ban) őt, a legfiatalabb kanonokot érte a kitüntetés, hogy Bíró László püspök halála után szatmári püspökké nevezték ki. Még ötven éves sem volt, midőn élete java korában megnyílt képessége előtt a nagy tevékenység köre. Sokat időzött ezentúl a fővárosban is, hogy a hazai élet köpontjával kapcsolatot tartson fenn. A Szent-László-társulat elnökévé választotta, s a társulat közgyűlésén mondott megnyitó beszédekben mindig feltűnt a klasszikus műveltség, elmei és a stil szépségével ható irodalmi előkelőség. A főrendiházban szintén érdekesen emelkedett ki a szikár főpap, ki mélyen vágón használta érveit és elszántan védelmezte álláspontját. A vitaközlésekben érdemes és erős

ellenfél volt. Meggyében a kulturát istápolja, iskolákkal, a papi állások erősítésével, alapítványokkal. Erőteljes egyénisége, tulajdonságainak tartalmas volta annyira feltűnt, hogy a mikor a dűsgazdag nagyváradi püspökség a tudós Ipolyi Arnold halálával megüresedett, mint nagyobb körű állásba, ide helyezték át 1887-ben. A jótékonyt, a közművelődés előmozdítását itt kevesebb korlátozással gyakorolhatta, s a nagy egyházmegye iskolái, nevelő intézetei a bőkezű pártfogás alatt egyre gyarapodtak. Megyési székvárosa, Nagy-Váradi díszítésére is folyvást áldozott. Egy dísztelen gödörös területet szép parkká alakított; a város főterén csinos ércszobrot állított Szent László királynak; rezidenciája előtt pedig felállította egyik érdemes elődjének, a szabadságharc után következő Szaniszló Ferencz püspöknek bronzszobrát; székesegyháza számára elkészített ezüstből a győri egyház híres ereklje tartó hermájának (Szent László mellképe) művészi mását; a biharmegyei múzeum fölépítésére telket adott. A városhoz közel levő híres gyógyító erejű Püspök-fürdőt újjá alakította, kiépítette, modern és szép fürdőhelyé tette. Palotája megnyílt az értelmiség találkozó helyül. Fél százados pap jubileumát 1897-ben az egyházmegye és Nagy-Váradi polgársága benső szeretettel ünnepelte.

A tudományokat, művészeteket igen kedvelte, azokban tájékozott volt. Szép, becses kis tanulmány az, melyet megyéje papságának levél alakjában írt évek előtt a Rómában rendezett egyháztörténelmi kiállításról és annak jelentőségéről, művészi értékéről. Mint archaeologus és mint tudós író biztos tájékozottságával és az előadás tisztaságával és szépségével tűnik fel e művében is. Szerette a zenét is és katedrális templomában sok gondot fordított rá. Budapesten hosszú ideig elnöke volt az országos zeneakademiának. A jótékonyt, a gyarapításában, elősegítésében egyházmegyéjén ki-

vül itt Budapesten is találkozunk vele a humánus intézetekben, a Vörös-Keresztnél, a szegényeket gyógyító poliklinikánál. Beszédeiből, melyeket az egyházi szószeről, a kath. autonómia kongresszusán és a főrendiházban tartott, két nagy kötet jelent meg 1890-ben. Az első kötet az egyházi, a második nevezetesebb egyházpolitikai beszédeit tartalmazza. Ezeken kívül kiválóbb beszédei a Szent-László társulat közgyűlésén mondtak: A rabszolgakereskedésről. A munkáskérdésről. Az autonómiairól. A katolicizmusról és hazaszeretetről. A bukovinai és csángó magyarokról. A papság teendőiről, stb. Nagyhatású és hazafias beszédet mondott 1896-ban Biharmegyének az ezredéves ünnep alkalmából rendezett közgyűlésén, hirdetőn abban, hogy a haza és nemzet ezeréves életéhez a szabadság szeretetéből és a szabadság józan gyakorlásából merítette az erőt.

Gyöngékedése hat hét előtt kezdődött, de bajának eleinte nem tulajdonítottak komolyabb jelentőséget. Nehányszor súlyosabb tüneteket vettek észre az orvosok, a betegség azonban megint könnyebbé vált. A legutóbbi napokban az orvosok épen nem találták válságosnak a helyzetet. Július 9-ikén azonban tudóvizényő mutatkozott, mire másnap, július 10-ikén ellátták a haldoklók szentségével s a pápától táviratban kérték áldását. A halál július 10-én esti tízedfél óra után következett be. Elhunytát azonnal megtáviratozták a királynak és a kormányoknak.

Végrendeletét a halálát követő napon bontották fel. Ebben a püspöki vagyon szabad rendelkezése alatt álló harmadrésének felét a nagyváradi róm. kath. tanítóképző intézetre, másik felét pedig rokonaira hagyta s egyuttal felkérte a kormányt, hogy a vagyon második harmadrését is engedje át a tanítóképző intézetnek. Temetéséről is rendelkezett, többek közt azt kérve, hogy a koporsóját vegyék körül virággal, mert mindig nagyon szerette a virágokat.

Dr. SCHLAUCH LÖRINCZ BIBORNOK, NAGY-VÁRADI PÜSPÖK.

DOBSA LAJOS.

1824—1902.

A magyar szépirodalom és hirlapírás érdemes veteránjának halálhíre érkezett július 9-én a fővárosba, csöndes falusi magányból. Az ifjabb nemzedék már alig találkozott olvasmányai között *Dobsa Lajos* nevével, de a vidéki színpadokon még ma is adják egyik-másik drámáját. Dobsa már évtizedek előtt visszavonult az irodalomtól, elköltözött a fővárosból is, melynek fejlődő és magyárosodó társadalmában — az ötvenes és hatvanas években — eleven és kiváló szerepet vitt. Halálának híre mely megilletődést okozott a főváros régi írói közt és azok közt, kik a korábbi időkből ismerik még a pesti életet és szereplőit.

Dobsa Lajos előkelő műveltséggel, izléssel és nem köznapai tehetséggel szolgálta a magyar szépirodalmat s főleg színműveivel aratta sikereit. A szabadságharc után kezdődött irodalmi munkássága, a mikor a nemzet a germanizálás közben kettőzött szeretettel fordult költői és írói felé. *Dobsa* nevével mind sürűbben találkozott, mert sokoldalú működést fejtett ki. Itt a lapokba különféle cikkeket, elbeszéléseket, verseket; gyakran polemikákat is; tehetségének igaz mértékét azonban színpadi művei: vígjátékai, drámái adják meg. A külföldön hosszabb időt töltvén, ott a színpad titkaival és hatásaival is megismerkedett. Színműveiben sok ötletesség, gondolat volt, leleményes fordulatokban nem szűkölködött, párbeszédei könnyen folytak, a részletek kidolgozásához értett s a nyelvben a pongyolaságot kerülte. Vígjátékaiban — ha az alapszeme nem volt is mindig szerencsés — a cselekvényt elevenen tudta alakítani. Jobban tetszettek azonban komoly drámái, kivált a történeti tárgyúak, melyekben szerencsésen egyesítette a korfestést, a hazafias érzést, a drámai életet és a páthoszt. Tragédiái közt a legjobb *„IV. László*. Drámai vérférfiság járja át a már sokszor feldolgozott történeti tárgyat és színpadi hatással kínálkozik több szerepe, úgy hogy a színészek is szívesen játszották és öröme választották bemutatkozni föllépésre, vendégszerelésre. Ez a dráma hosszú időig állandó helyet foglalt el a Nemzeti Színház műsorán s a vidéken ma is játszzák még. *Dobsa* színművei az Akadémia drámai pályázatain is többször jutalmakat nyertek.

A vagyoniilag is független *Dobsa* egészen az irodalomnak élt, fokozott becsüggel. Sikerei azonban nem elégtették ki és ez bántotta. Innen eredtek összetűzései a lapok útján és keserősége a magánérintkezésben, egyes személyek iránt való ellenszenv. Azt képzelte, hogy a színpad, nevezetesen a Nemzeti Színház, nem adja meg számára a kellő tét. Az igazság voltaképpen az, hogy az irodalmi áramlatok változtak az irodalom minden terén, és *Dobsa* több színműve a múlt emlékévé lett. Az érzékeny író egyszerre megtagadta a Nemzeti Színházról művei előadásának jogát. *„Szent István* drámáját a budai népszínházba vitte át. Az Akadémia jutalmat nyert színműveit elzárva tartotta. Mikor aztán évek múlva a színpadon, vagy nyomtatásban megjelentek, már ismét új irányok hatása alatt állt a közönség és az egész irodalom. *Dobsa* így elvonulván a nyilvánosság elől, a közönség már akkor elvesztette szemei elől, mikor még munkássága nem szűnt meg.

Kárpótlást a politikában keresett; egy ideig képviselő volt, mint a balkezőp párt tagja. De a politika nem volt eleme. Sokszor felszólalt a képviselőházban, gúnyolódva, csipősen és megjegyzéseivel vidámságban tartva a házat. Majd

DOBSA LAJOS.

itt hagyta a fővárost s biharmegyei birtokán, szerető családi körben vonult meg. Néhány év előtt ismét életelt adott magáról, kiadván nyomtatásban *„Aba Sámuel* című regében írt történeti drámáját és utána az *„Ildikó* címűt. Ez volt az utolsó életjel, melyet a nyilvánosság előtt adott magáról. Hetvenkilencedik évében halt meg a jeles író, kinek érdemei följegyzése és írói jelleme méltatása az irodalomtörténet feladata.

Dobsa Lajos Makón született 1824 október 6-án. Felsőbb iskoláit és a jogot Debreczenben végezte, s 1843-ban Csanád vármegyei tiszteletbeli aljegyzővé lett. A színpadot, a színészetet annyira szerette, hogy többször játszott is a színpadon és a vagyonos ifjú mint műkövelő csatlakozott a vándorszínészekhez. 1846-ban megvált a színésztől s külföldre utazott, hogy ismereteit gyarapítsa. 1848-ban tért vissza s még ez év vége felé Csanád és Csongrád-megyékre kormánybiztossá nevezték ki. Világos után birtokára vonult, majd az ötvenes évek elején Pestre költözött. *„Öcsém házasság* című színműve előadása után elfogták s az Új-épületben töltött hat hónapot. Kiszabadulása után Pestre internáltak, itt az irodalomnak élt, míg 1863-ban úgy vélve, hogy mellőzni kezdik, az írói munkássággal fölhagyott. 1869-től kezdve két ízben Makó városának országgyűlési képviselője volt. 1874-ben megnősült, feleségül vevén Gécy Vilma s a következő évben Pestet elhagyva, Kosgyánban telepedett le. *„Vígjáték-tárgy* című vígjátéka 1861-ben a Karácsony-díj 100 aranyát nyerte, de előadásra csak 1891-ben került. *„Bűnt bűn követ* című drámája 1862-ben szintén az akadémiai Karácsony-féle 100 arany jutalmat nyerte (megjelent *„Divatházasság* című műve László Albu-mában 1863.). Egyéb színdarabjai: *„Március 15-ike*, vígjáték, *„Marquis Brumon*, dráma öt felvonásban, *„Világismeret*, vígjáték, *„Gutenberg*, dráma, *„Egy nő, a kinek elvei vannak*, vígjáték, *„Egy bukás sikere*, vígjáték három felvonásban, *„Besztercei gróf*, tragédia, *„I. István király*, tragédia öt felvonásban. *Dobsa* drámáinak egy gyűjteménye *„Dobsa színművei* című 1859-ben jelent meg; az *„István király* önállóan 1880-ban. *„Aba Sámuel* tragédiája 1895-ben, *„Tanulmány Atilla és Ildikó* című tragédiájához pedig szintén 1895-ben Budapesten jelent meg. A Kisfaludy-társaság *Dobsát* még 1862-ben tagjának választotta.

A KASSAI SÍLDJ-TANFOLYAM KIÁLLÍTÁSA.

Mai iskolarendszerünk ellen mind sürűbben halljuk a panaszt, hogy a gyermekek öntevékenységre való hajlamait a sok elméleti tárggyal elfojtja, hogy a gyermek e miatt fáradtan, bágyadtan jön ki az iskolából s nem csoda, ha úton-útfélen találkozunk a gyöngé

szervezet, idegesség, bátortalanság, vérszegénység, satnyaság jelenségeivel.

A testi nevelésre több gondot kell fordítanunk, az ifjúságot az életre, a munkára is kell nevelnünk. Ezzel tisztában voltak azon férfiak, kik négy évvel ezelőtt Kassai város elemi iskolájánál és az állami polgári iskolánál a kézügyesítő-oktatást, úgynevezett síldj-öt meghonosították.

És hogy a kassai síldj-tanfolyam czélját mennyire elérte, igazolja azt, úgy az állami polgári fiúiskolánál, mint a közönségi elemi iskolánál most rendezett síldj-kiállítás.

A kiállított tárgyak mindegyike arról győz meg bennünket, hogy a gyermekek az elemi technikai fogásokat s a szerzett kézügyességet oly fokban sajátítják el, hogy annak az életben nagy hasznát veszik, s így bármely gyárnál, vállalatnál, iparágban könnyebben nyernek alkalmazást.

Az elemi iskolánál a síldj-oktatásban résztvevő 40 gyermek famunkáinak száma: 1060 darab s így egy-egyre majdnem 27 darab esik; az állami polgári fiúiskolánál pedig ennél is több.

Annyi az elkészített munka, hogy mindkét helyen, különösen az utóbinnál a terem zsúfolásig tömve van. A gyalupadokon vannak szépen elrendezve: a gereblyefokok, virágpálcák, tollszárak, palavessző-tartók, czérnagombolyítók, plántáló-fák, tézstasikálók, papírvágók, csésze, hamutartók, sótartók, kanalak, teknőcskék, lisztmérők, stb. A falakon szépen összeállított képművek, törülköző-tartók, ételhordó-tálcák, melyeknek éteési és különösen festett rajzai feltűnők. A falkadok, puskák, csákok látása eszünkbe juttatja, hogy ezeket a gyermekek azért készítették, mert katonáskodni játékkal töltik el majd a szünidejüket. Az ilyen gyermekeket nem kell majd játékokra szoktatni és ösztönözni, mert sajnos tapasztalható, hogy manapság a gyermekek ügyeslővén játékokra buzdítani, serkenteni, tanítani kell.

Figyelemre méltó a rovátkoló faragással készített czukortartók, dobozok, kulcsartók, azután sétatartók, játékszerek székek, zsámolyok, stb.

A fa-, papir- és fémmunkák kivül figyelemre méltó az *agyagmunkák* ragadják meg s a szemlélőt a sokszor nyilvánuló gyermeked találatékonyság valószággal meglepi. Az agyagból formált gyümölcsök, sárgarépák, czitromok, paradicsom-almák, kutyaféjek, baglyok, stb. nagyon sikerültek. Hát még a szobrok: Petőfi, Kossuth ügyesen formált szobrai! Az elemi iskolánál az agyagmunkák száma 750 darab, az állami polgári fiúiskolánál mintegy 900 darab.

A szépen sikerült kiállítás a síldj-tanfolyam vezetőjének, *Füzessy Márton*nak az érdeme, a ki ez irányú kiképzetetését a Svédországban, Budapesten és Besztercebányán tartott tanfolyamokon nyerte.

Nemes József.

A PÁRIS-BÉCSI AUTOMOBIL-VERSENY.

Az automobil-sport hívei s az iránta érdeklődők nagy figyelemmel és érdeklődéssel várták az eddig legnagyobb távolságú automobil versenynek a lefolyását. A versenyzők Párisból indultak el s Bécs volt a végcéljuk: a pontosan megállapított útvonal 1383 kilométer hosszúságú volt, tehát jóval hosszabb, mint a múlt évben tartott páris-berlini verseny útja.

A versenyt a párisi automobil-klub, Európa legnagyobb ily irányú egyesülete rendezte a bécsivel karöltve. Ez a rendezés nem volt valami csekély dolog, tekintve különösen, hogy csak hat heti idő állott rá rendelkezésre. A párisiak legelőször is megállapították az útirány franciaországi részét s távirati úton kérték az útbaeső közönségi hatóságok engedélyét, az illető községeken való átvonulásra. Száz-tizenhárom polgármestertől kellett ilyen engedélyt kérni, megengedték valamenynyien. A versenypályát ausztriai részét, a svájci határtól Bécsig a bécsi automobil-klub állapította meg.

Az út irányát kilométerről-kilométerre meg kellett pontosan állapítani, mindenféle akadályt számba venni s ha lehetett elhárítani, érintkezésbe lépni az összes hatóságokkal, a

csendőrséggel, az országutakat és hidak felügyelő-ségeivel, öröket állítani mindenüvé, hogy az utak sokszor tudatlan és az automobilok sebességével nem számoló járókelőiben kár ne essék, vagy az automobilok vezetőit ne érje baleset. Az egész útirányon végig jelző-plakátokat aggattak ki *„Paris-Vienne* felirattal, a hol az úton valami baj volt, azt is jelezték, hogy lassabban kell hajtani. Csak a különféle jelzésekre 850 zászlót osztott ki a párisi automobil-klub.

Igen nagy nehézséget okoz ilyen versenyeken, ha az út városok utcáin vezet keresztül. Itt természetesen lassabban kell haladni s ezért ezeket az útdarabokat *„semlegesítették*. Ez így történik: Ha például a város, a melyen át kell haladni, egy kilométer hosszúságú s a hatósági rendelkezések értelmében nem szabad benne óránként 12 kilométerrel gyorsabban hajtani, a kocsinak legalább is öt percet kell, hogy átmenjen rajta. A mint az illető a város végéhez ér, egy erre kirendelt biztos egy biciklistát ad melléje, a ki mindig előtte megy néhány méterrel, 12 kilométernyi sebességgel s a kit az automobilnak nem szabad megelőzni. Ennek a biciklistának a biztos egy bárczát ad, a melyre rá van írva a hozzátartozó kocsi száma s a város végéhez való érkezése pontos ideje. Így például: a 107. számú kocsi, érkezési idő 11 óra 12 perc. A mint a kocsi a városon végig halad s kijutott belőle, a végén ott vár már rá egy másik biztos, a ki elveszi a bárczát, megnezi az időt s nem engedi, hogy a 107. számú kocsi hamarabb folytassa útját, mint 11 óra 17 perczkor s rájra a bárczára az indulás idejét. Ha az illető kocsi elkésve, például csak 11 óra 18 perczkor ér a város végére, ezzel elvesztett egy perczet, a melyet az egész megtett út idejéből leszámítanak.

Ez a semlegesítés a város lakóinak biztonsága érdekében szükséges s tulajdonképp abban áll, hogy a városok területe nem tekintetik versenytereknek, hanem csak összekötő-kapcsolnak az út két darabja közt. A városokban megtett út tehát nem számít, pontosan meg van szabva az az idő, melynél se hamarabb, se lassabban nem szabad megtenni. Hogy ez a rendezőségnek mennyi bajt s munkát okozott, láthatni abból is, hogy az egész úton végig 12,000 ilyen igazoló-bárczát kellett kiosztani.

Franciaország területén meg hagyján, de Svájcban, a hol az egész területet semlegesnek kellett tekinteni, mert a svájci kormány nem engedte meg a sebes hajtást. Ez pedig 281 kilométernyi út, a melyen nem volt szabad óránként 24 kilométerrel sebesebben hajtani s a kormány ezt ellenőrizte is minden 21 kilométernyire felállított őrkkel.

Az út mentén a rendezőség ellenőrköt állított fel, a kik megjegyezték az időt, a mikor a gépek előttük elhaladtak. Ezeknek joguk volt próbát venni a fűtőanyagból, hogy a ki például úgy jegeztette be magát, hogy alkohollal fűt s pályázik az e czélból kitűzött díjra, ne fűtsön időközben benzinnel. Az egyes gépeket meg is mérték útközben, hogy ugyanaz-e a súlyuk, mint a melylyel indultak, hogy nem vettek-e fel időközben új alkatrészeket, melyek nyelési eshetőségeiket módosíthatnák.

Ebből is láthatni, mi minden eshetőségről kellett előre gondoskodnia a rendezőségnek. Megjegyzendő még, hogy a mostani versenyen meg volt szabva a gépek sulya is, hogy nem szabad ezer kilogrammnál nagyobbak lenni, míg a régebbi versenyekben tetszés szerinti sulyú gépek vehettek részt és a tavalyi páris-berlini versenyen például 1600 kilós gép nyerte az első díjat. Ennek az újításnak az volt az oka, hogy belátták, hogy a gépek sebességének fokozása, ha vele együtt fokozódik a suly is, nem jelent haladást az automobil-gyártás terén. Az ezer kilo maximális suly természetesen tiszta sulynak értendő, vagyis a benne ülők, a szükséges víz és fűtőanyag sulya, stb. nincs beleszámítva.

Az egész út négy részre volt osztva. Páris mellől, Champigny-ből indultak, Belfortban, Brengben és Salzburgban állomást tartottak s a végállomás a bécsi Prater volt. Minden útbaeső állomás után pihenő volt; másnap reggel folytatták az utat. Az állomásra érkezéskor a kocsiakat, megérkezésük sorrendjében egy elkerített helyre bezárták s reggel a megérkezés sorrendjében indították ismét útnak. A ki tehát tíz

A KASSAI SÍLDJ-TANFOLYAM KIÁLLÍTÁSA. — Kemény Jenő fényképe után.

perczel előbb érkezett az állomásra, az tíz perczel előbb is indult.

A nagy francia automobil-gyárak január óta, mikor a versenyt elhatározták, lázasan készültek rá, úgysszólván egyebet se tettek. Fogalmat nyérnek e készülődésről, ha tudjuk, hogy a francia gyárak által csakis a sebesség-versenyre (nem számítva tehát a turistaságra alkalmas gépek versenyét) nevezett gépek száma 204 volt s az összes versenyző gépek értéke megközelíti a négy millió frankot.

Nem is hinné az ember, mekkora költségeket okozott az egyes gyáraknak az, hogy öt-hat géppel vettek részt a versenyen. A verseny-gépeknél nem törődnek azzal, sokba kerülnek-e, csak meg legyen bennük a győzelem menél több biztosítéka. Hozzáértő emberek szerint legalább is 300,000 frank az átlagos összeg, melyet egy-egy gyár gépekre, alkalmazottak utaztatására, mindenféle egyéb dologra költött. Az utolsó hetekben úgysszólván minden egyéb munkájuk szünetelt; a versenyzők próbálgatták gépeiket, melyeken minduntalan akadt javítani, tökéletesíteni való. A vevő-közönség, a kik javítani hozták automobiljait, azok mind várhattak.

Az út maga nem volt valami alkalmas. Francia területen kitűnő utakon mehettek mindenütt, Svájc egész területét semlegesíteni kellett, Tirolban rossz volt az út, Felső- és Alsó-Ausztriában még rosszabb, sok helyütt nem is volt útnak nevezhető. Ez nagy baj volt, mert csak a verseny kezdete előtt két héttel vették észre, hogy az 1383 kilométernyi útból csak 500 kilométeren lehet igazában hajtani.

A versenyen, különösen a kezdetén, számos baleset is fordult elő, melyek közt halálos végű is volt. A baleseteket főleg a kocsivezetők hallatlan vakmerőségének és könnyelműségének tulajdonítják. A halálos baleset áldozata *Boiteux* gépész, a ki egy a versenyben részt nem vevő gépet hajtott, a mely kiváncsiságból járt a verseny útján s beleütközött egy parasztkocsiba. A gépészen kívül sulyos sérüléseket szenvedett a gép fűtője és a parasztkocsi volt két ember is.

Maga a verseny a következőképp folyt le: Junius 26-án reggel 3 óra 30 percztől kezdve indult minden két perczben egy, összesen 137 résztvevő. Az első útrész czélya *Belfort* volt, 407 kilométernyire. A gyorsvonat ezt az utat 11 óra 4 percz alatt teszi meg. Az első, a ki Belfortba érkezett, *René de Knyff*, a ki 3 óra 34 perczkor indult, s 10 óra 47 perczkor érkezett Belfortba, vagyis — nem számítva le a városokban tett utakat — 7 óra 13 percz alatt. Ha pedig a semlegesítéseket leszámítjuk 4 óra 16 percz az eredmény, a mi óránkénti 90 kilométer átlagos sebességnek felel meg. A második Belfortban *H. Farman* volt, a ki mindössze két perczel érkezett később, 4 óra 18 percz

alatt. A harmadik, *Jarrott*, 4 óra 26 percz, a negyedik, *M. Farman*, 4 óra 28 percz, az ötödik, *Teste*, 4 óra 45 percz alatt érkezett Belfortba. Az első útrész nyertese, *Knyff* alkoholos gépen járt.

Junius 27-ikén indultak tovább Bregensig s másnap folytatták az utat *Salzburgig*. Az első útrész nyertese, *René de Knyff*, már nem jutott el oda, valami baja esett a kocsijának.

Salzburgban *Lajos Viktor*, *Lipót* és *József* *Ferdinánd* főherczek s nagy és lelkes közönség várta a versenyzőket. Ide *de Forest* báró érkezett elsőnek, német gyárműnyű gépen, utána jöttek másodiknak *Farman* és harmadiknak *Renault*. 77 gép bírta ki az utat Salzburgig.

Az utolsó napon, vasárnap reggel 6 óra 30 perczkor volt az indulás *Bécsbe*. Déli 2 óra 7 perczkor érkezett elsőnek *Marcel Renault* a Práteren levő Trabrennpiastra könnyű gépjén, a hol nagy és előkelő közönség várta s nagy lelkesedéssel üdvözölte. Schönborn grófnő, a bécsi automobil-klub elnökének neje nyújtotta át neki az első díjat: egy ezüst és kristály serleget, tele pezsgővel. Harminczöt perczel később jött a második, *Zborowsky* gróf német gépen. Az utolsó versenyző este 7 óra 38 perczkor ért a célhoz.

A bíráló bizottság, számba véve a semlegesítéseket, így állapította meg az első öt nyertőt: *Renault*, *H. Farman*, *Edmond*, *M. Farman*, *Zborowski*.

A versenyzők még néhány napig Bécsben maradtak s pénteken, július 4-ikén harmincz géppel gróf *Szapáry* Pál meghívására Budapestre rándultak. Köztük volt a párisi automobil-klub elnöke, *van Zuylen* báró is nevével. Azokon az utcákon, melyeken átvonulandók voltak, igen nagy számú közönség várta őket s budapesti fogadtatás nagyon lelkes és meleg volt. Az érkező vendégeket a városligeti Gerbeaud-pavillonban vendégelte meg a magyar automobil-klub.

Szombaton délelőtt kirándulást tett a diszes társaság a Svábhegyre s az ottani vendégfogadóban villásreggelizett. Az innen táruló gyönyörű kilátás a városra rendkívül elragadta őket. Este 9 órakor a magyar automobil-klub fényes ebédet adott tisztelőikre a Gerbeaud-pavillonban, a hol a francia vendégeken kívül a magyar előkelő világ számos tagja s az automobil sok magyar híve jelent meg.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Mikszáth Kálmán országgyűlési képviselő, kitűnő írónk, ki most a rohtisi fürdőben üdül, eddig is sokszor bekopogtatott országos érdeklődést keltő szépirodalmi közleményeivel a *„Vasárnapi Ujság*”-hoz, de eddig csak

vendégképen. Szeptember 1-től nemcsak hogy állandó munkatársa lesz a «Vasárnapi Ujság»-nak, hanem *kizárólag* csakis ebbe a lapba fogja írni nagybecsű szépirodalmi közleményeit, a mit már előre is örömmel jelentünk olvasóinknak.

Verskötetek. *Bárfay* (Paczona) Antal «*Letört galyak*» cím alatt adott ki egy kötet verset. Langyos szerelmi dalok, egy-két vallásos és hazafias tárgyú vers a kötet tartalma. A mit elmond verseiben a szerző, alaklalanul, szertefoszladozva gomolyog az ember emlékeztetés; érzéseit, eszméit nem formálja önálló egyéniség s ép ezért csekély az érdeklődés is, a mit költenek. Egyik-másik versnek jó az alapja, de az alakító erő fogyatékosága hamar elejti a sikerrel kínálkozó tárgyakat. Nyelvben kevés a szín, a lendület, verselése is darabos, nem lüktet benne a rhythmus zenei ereje. Vannak jó sorok, jó strófák is a könyvben, de az egész in-

Hinni két csásos lányajaknak,
Melyek méz helyett mérget adnak,
Egy csókért üdvüket od'adni,
Szerelmet várva megcsaladni,
— Ez a mi sorsunk.

S ha szívünk többé már nem lángol,
Elzárkózunk a nagy világtól,
Verejtékes, nehéz, nagy munka
Sok ránczot fest a homlokunkra,
S midőn a nyugalmat kívánnánk,
A rég óhajtott jóllét vár ránk:
Egy szép napon csak eltemetnek,
... «Szegény, kár érte» s elfelednek...
— Ez a mi sorsunk.

Kiesike kis füzete, «*Őszi rózsák*» cím alatt gyűjtötte össze bánatos, merengő dalait *Vilna*. Ez az alnév nem egészen új az irodalomban, mert néhány év előtt már jelent meg alatta egy verses füzet, mely

A Budapesti Szemle júliusi kötetének gazdag tartalmát *Horváth* Ödön dolgozata nyitja meg *Albániáról*, erről a most ismét forrongó és újabb izgatások színhelyéül szolgáló Balkán-tartományról, ismertetőn annak történetét és mostani viszonyait. *Hegedüs* Loránt folytatja «*A székelyek kívándorlása Romániába*» című tanulmányát, szól a magyarok letelepüléséről a mai Románia számos helyén és Bukovinában, aztán a székelyek mostani bevándorlását tárja föl megdöbbentő valóságában. A nagyérdmű tanulmányának még folytatása következik. *Schächter* Miksa «*Az orvosi beavatkozás jogáról és az orvos felelősségéről*» írt fejtegetést, azt tárgyalván, hogy mire alapul az orvos ama joga, melynél fogva súlyos testi sértést okozó műtétet, vagy veszélylyel járó beavatkozást végezhet a beteg megtorlás veszedelme nélkül. Ifj. *Korányi* Fri-

tásai mellett is — tudvalevőleg osztályfőnök a közös pénzügyminisztreimunnál — ráér, hogy irodalmunkat tudományos és szépirodalmi munkáival gyarapítsa. Ez utóbbiakban volt alkalmá gyönyörködni a «Vasárnapi Ujság» olvasóinak is, tudományos művei pedig nemcsak itthon, hanem a külföldön is jól ismertté tették nevét. Most Bosznia történetének megírásával foglalkozik, a mire senki sem lehet hivatottabb, mint ő, ki régóta búvárolja már ezen érdekes tartomány múltját, jelenét pedig közvetlen szemléletből jól ismeri. A kik ismerik Thallóczy készségét, kritikai éleslátását és magyar tollát, előre is meg vannak róla győződve, hogy becses munka lesz a «Bosznia története». S ennek bizonyossága már az a fenti cím alatt most megjelent füzet is, mely a készülő nagy mű első kötetéből mutatványként van közölve. Tömören, de minden részletre kiterjeszkedve ismerteti meg Bosznia és Hercegovina természeti viszonyait, kiemelve azon sajátosságokat, melyek legrégibb idők óta az itteni népek fejlődésére az államalakulásokra döntő befolyással bírtak; de megismerjük mintaszerű leírásából azt is, hogy Bosznia valóban igen értékes tartomány, mely sok természeti adománnyal bír arra nézve, hogy a monarkhiára nézve tekintélyes erőforrássá fejlődjék.

A PÁRIS ÉS BÉCS KÖZÖTTI AUTOMOBIL-VERSENY ÚTJA.

Az elbeszélések nagyobb része a faluról idekerült fővárosi cselédek, dajkák életét rajzolja, sötét színezettel, de meglátva benne a gyöngédebb vonásokat is. Rendszerint inkább helyzeteket rajzol, mint jellemeket s ezért rajza nem mindig ad egységes képet alakjairól. Rokonszenves hatást tesz az a melegség, melylyel az elnyomott, üldözött, szerencsétlen szegénységgel együtt érez s képzelete elevensége, melylyel egy-egy képet az olvasó elé állít. Ára a kötetnek, mely Singer és Wolfner kiadásában jelent meg, 2 korona.

zolt jellemekekkel bővülök. «*Erdély politikai érintkezése Angliával*», írta *Angyal* Dávid. Sok érdekes adat van e munkában nagy szorgalommal összegyűjtve, melyek élénk világot vetnek a kis, mindenfelől szorongatott Erdély diplomáciai tevékenységére, melylyel még a távoli Angliát is meg akarta céljait előmozdítására nyerni. «*Három beteg*», *Gyulai* Pál beszéde, mely a szabadságharc

Báró Van Zuylen és Gróf Szapary Pál a Svábhegyen, az automobil-klub kirándulásakor.

Bródy Sándor «*Erzsébet dajka és más cselédek*». Tíz elbeszélés van a kötetben, az elsőt s legterjedelmesebbet drámának is feldolgozta már a szerző s a múlt télen adták elő a Vígyszínházban.

Francia automobil az ó-budai vámnál.

Az *Ölcső Könyvtár* legutóbbi füzetei a következő munkákat tartalmazzák: «*Meghazasodtam*» vígjáték, írta *Csató* Pál. Mulatságos darab ósdi alakjaival, sok eredetiséggel s helyes érzéssel raj-

Az automobil-klub Párisban.

korszakában játszik. Erőteltjes, színes elbeszélés, amelynek bece mindenkor megmarad. A «*Dávid ház*» *Kisfaludy* Sándor öt felvonásos, erős magyar nemzeti érzéssel megírt iránydarabja. «*Az élet útjai*», *Szvetlov* orosz író regénye, melyben megkapóan festi a modern orosz társadalom erkölceit. «*Rousseau*» *Becker* Ágost tanulmánya; sikerült kritika a lángeszű filozófusról. Az «*Ölcső könyvtár*»-t *Gyulai* Pál szerkeszti s a Franklin-Társulat adja ki: egyes számainak ára 20 fillér.

Mozaik. Írta *Szegő* Ferencz. Kilencz apró történetet tartalmaz a 103 oldalas könyv, melynek ára 2 korona.

Párbaj-codex. Írta *Clair* Vilmos. A most 5-ik kiadást ért munkában érdekesen ismerteti a szerző a párbaj történetét, a nevezetesebb párbajok leírásával, azután beszél a párbajról általában, a kihívásról, a fegyverekről, segédekéről, majd áttér a különféle párbaj-nemekre, a beszületégyi bíráskodásra, végül ismerteti, hogy az egyes államokban milyen törvényes intézkedések vannak a párbaj ellen. A könyv a Singer és Wolfner kiadásában jelent meg.

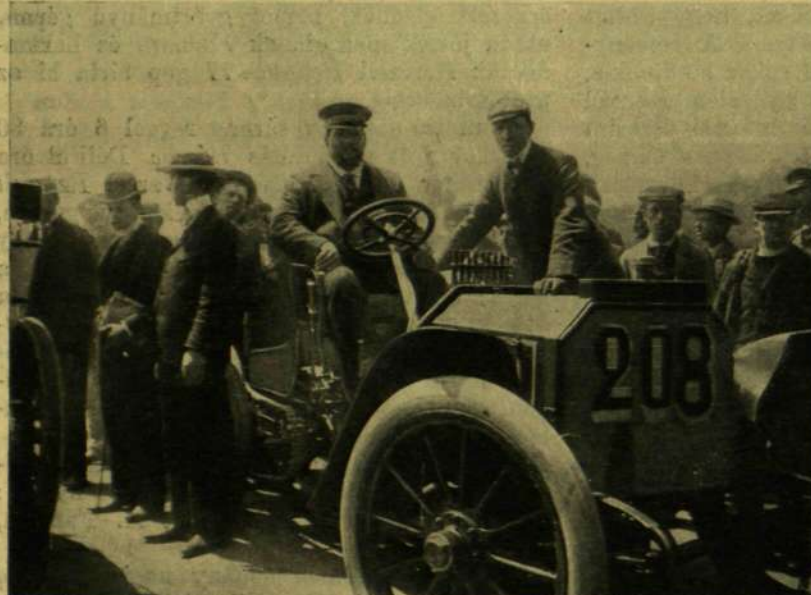
A műcsarnok új aranyérméi. A képzőművészeti társulat kiállításain a legkiválóbb hazai és külföldi művet az állam egy-egy aranyérmével tünteti ki. A közoktatásügyi miniszter most a nemzetközi kiállítások érdekében külföldi művészek kitüntetésére a már meglevő állami nagy aranyérmén túl még egy nagy és három kis aranyérmet alapított. A társulat pár év előtt meg akarta szüntetni a nemzetközi tárlatokat, mert kiállításainkon a vásárlás nem oly jelentékeny, hogy vonzó volna s a kitüntetések

Indulás Champigny-ből.

Automobilok a Place de la Concorde-on, Párisban, az indulás előtt.

Báró Rothschild automobilján.

Van Zuylen báróné. Gróf Szapary Pál. Kossak fényképe. Az automobil-klub tagjai Budapesten, a Svábhegyen.

A PÁRIS-BÉCSI AUTOMOBIL-VERSENYRŐL.

kább irodalmi ambíció szüleménye, mint valódi költői tehetség.

Jóval több reménnyel biztat *Szilágyi* Imre «*Versék*» című könyve. Ebben van melegség, ő színteség; mikor olvassuk, megérezzük nem egyszer, hogy a mit a szerző ír, annak szívében van a gyökere. Fiatalos szerelemet énekel, hol enyvelgő, hol melancholiára hajló hangon, könnyed, fordulatos nyelven, rhythmikus versekben. Kerüli a nagy hangú színpalhasogatást, a rikító színeket. Dalainak többnyire kerek a belső formája, ajkáról önként, természetesen árad a szó. Tartalom még nem sok van verseiben, izlésének is tisztulnia kell még s tehetségének az lesz a próbája, hogy a fejlődés, a mélyülés és komolyodás folyamatában nem veszti-e el azt a friss üdöséget, mely most leginkább kapja meg verseiben az olvasót. A figyelemre méltó könyvecskeből, mely Debreczenben, a város könyvnyomdájában jelent meg, ezt a kis verset közöljük mutatványképen:

A mi sorsunk.
Szeretni forró szerelemmel,
Odaadóval, hittel, szenttel;
Sok rózsás álmat szöve, szöve,
Reménnyel nézni a jövőbe;

szűkebb körben figyelmet is keltett. A dalok szerzője érzékeny, ábrándra hajló lélek, sok nőies vonás van szerelmi epedésében, melynek hangját fojtotta, suttogóvá teszi a tartózkodó büszkeség, de e tartózkodás alól sokszor kivillan az érzés, a szerelem s boldogság utáni vágy heve. Alaphangja a szelíd, bánatos lemondás, szeret a mulandóság képein elmerengeni. Több csinos dal van a kis füzetében, melyekért nem sajnálja az olvasó, ha elől-vasta a gyengébb, hidegebb darabokat is. Nyelve azonban se nem valami gazdag, se nem egyéni, kissé nehézkesen, küzködve sorakoznak rimre, mértékre sorai, élénken érezetve sokszor a dallamos-ság hiányát. Mutatványul álljon itt a következő dal:

Suttog a fán a száraz levél,
Csöregti, rázza az őszi szél,
Azt súgja: Szíved, mondd, mire vár?
Hervad a róza, oda a nyár!

Eltűnt az ábránd, a szerelem,
Csupán a bánat maradt velem,
Ifjuság, álom, mind tova száll,
Hervad a róza, oda a nyár!

gyes «*Serédy Gábor*» című regényéből az ötödik köteteményt vesz az olvasó. *Lévay* József «*Rózsabimbó*», *Kozma* Andor «*Életmentés*» cz. költeménye és *Vargha* Gyulának *Sainte-Beuve* után fordított «*Télen*» című költeménye egészítik ki a szépirodalmi részt. *P. R.* «*Leo* taktikájának új fordítása» czímen polemizál dr. *Vári Rezső*vel, *Leo* taktikájának fordítójával. A könyvismertető «*Értesítő*» rovatban hírt kapunk *Albert Lefavre*-nak Párisban megjelent értéktelen művéről, melyben Magyarországnak 1526-tól 1722-ig terjedő történetéről beszél idegen könyvek után, a nélkül, hogy a magyar forrásokból egy sort is használt volna. Könyve hemzseg minden hibától, borzasztó vegyülete a magyargyűlöletnek és tudatlanságnak. *Binder* Jenő bírálja a *Kisfaludy-Társaság* kiadásában megjelent «*Anthologia*» XIX. század francia lírájából című gyűjteményt. A Budapesti Szemle előfizetési ára egész évre 24 korona, félévre 12 korona.

Bosznia mint történelmi színtér. Írta *Thallóczy* Lajos. Kötőnk tudunk bokros hivatali elfoglalta-

Egy francia automobil megérkezése Budapest határához. — Erdélyi fényképe után.

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a női hájak egyik legelőkelőbbje, melynek adományszámban a természet nem mutatja magát pazarlónak. Ennél is inkább a női kebel szépsége az, amely a természet szelíd módján kényeztet, hogy ebben a tekintetben kevésbé fukar legyen. És, mely a finom párisi hölgyvilágban már ismeretes, a **Ratió-féle PILULES ORIENTALES** használatából áll, mely pilulák a leghíresebb párisi orvosok által jóknak vannak elismerve és támasztva, ama tulajdonsággal bírnak, hogy a női kebelt fejleszti és újra helyrehozzák, a szöveteket erősítik, a vállak csontdudorait elsimítják és a kebel idomait egyáltalán diskretné tesztességet kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy a táplálékban plasztikai anyagokká való alakulását elősegíti, mely utóbbiak a mellizom megállapodnak. Az egy-

J. RATIE, Pharmacia, 5. Passagő Vardau, Paris. Raktár Ausztria-Magyarországra: Budapest, Török József gyógyszer. Király-u. 12.

SERRAVALLO 9397
CHINA-BORA VASSAL
kínai helyreállítás szer, gyengék, vörösgyengék és lábbadozók számára. Ajánlja és használja orvosi kiállításoktól, 1200-nál több orvosi elismeréssel.
Kifinomott íz.
Kifinomott több arany és ezüst éremmel.
Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.
Kapható minden gyógyszerárban.
Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

POCKET-TELESKOPE.
Uj! Uj!
Uj optikai készülék, melynek segítségével óriási távolságra, mérföldekre lehet látni. Emberek, állatok stb. igen nagy távolságban is felismerhetők. Nélkülözhetetlen úgy katonatiszteknek, vadászoknak, erdőszeknek, turistáknak valamint kirándulások alkalmával. A Pocket-távcső a mellényzsebben való hordásra van összehajlítható és egy elmosható szűrővel bíró, mely eldobható és vérszerű. Ára darabonként a pénz előleges befizetése mellett 2 K 40. franco. Utánvetel 60 fillérrel több. 3 árú ára 6 korona, 6 árú 10 K. Portó külön számított.
KANN IGNÁZ, Wien, II., Lillienbrunn-gasse 17. sz.

Fényképészeti cikkek

készülékek, Kodakok, objectivek és minden a szakmába vágó kellékek legolcsóbban szerezhetők be

Veszprémi Samu utóda

PEJTSIK KAROLY

fényképészeti cikkek szak-
teltében,

Budapest, IV., Városház-u. 1.

(Standard-palota, Kosuth Lajos-
utca 4. sz. épületében).

Legújabb nagy árjegyzékem, mely részletes utmutatásokat tartalmaz, kiváncsra bérmentve megküldöm. 9478

Az egyedül létező valódi angol

SZÉPÍTŐSZER

a Balassa-féle valódi angol

UGORKATEJ,

mely azonnal eltávolítja minden szepit, májfoltot, pattanást, bőrtörést (mitesszer) stb.

és az arcnak friss üdöséget, fiataloságot kölcsönöz.

Egy üveg ára 2 kor., ehhez ugorka-zappan

1 kor., poudre 2 kor.

Főszékhely: **BALASSA KORNÉL** szertára

Temesvár.

Kapható minden gyógyszerárban. — Főraktár Bu-

dapest: Török József gyógyszerárban, Király-
utca 12 és Andrassy-út 26.

Budapesti RÓSER tanintézet.

Alapítvány 1853-ban. — Tanulók száma 16,135.

3 osztály nyilvános

felső kereskedelmi iskola.

4 osztály nyilvános

polgári iskola.

Nevelő-internátus.

Beiratás: augusztus 30-tól szeptember 5-ig. 9191

Értesítőkivonatát küldi: **RÓSER JÁNOS igazgató,**

BUDAPEST, VI., Aradi-utca 10. sz.

MATTONI-FÉLE
GISSHUBLER
TERMÉSZETES
SAVANYU-KUT

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, to-
vábbá mindenemű bőrelváltozás, ellen. A hatás-
ért jótállás vállalatik.
Köz-
ponti
székhely
raktár:
SCHWENK L.,
gyógyszerész
MEIDLING-BÉCS.

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellétes védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre figyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor.

Vidékre 1-60 kor, előzetes befizetése mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 9678

Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

Falk Ág. vegyészeti gyára, Wien, IV/1. Mindennemű rovarcsípés és ennek kellemetlen következményeinél az egyedüli biztos és gyorsan ható szer a Falk-féle

MOSQUITOL.

Csinos és csúszsért ládagdobozban van és zsebben hordható. A legtöbb gyógyszerárban és jobb gyógyszerkereskedésben és illatszerekben kapható 60 fillérért.

Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12 és Andrassy-út 26.

Magyarországi főraktár: 9678

Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

Falk Ág. vegyészeti gyára, Wien, IV/1. Mindennemű rovarcsípés és ennek kellemetlen következményeinél az egyedüli biztos és gyorsan ható szer a Falk-féle

MOSQUITOL.

Csinos és csúszsért ládagdobozban van és zsebben hordható. A legtöbb gyógyszerárban és jobb gyógyszerkereskedésben és illatszerekben kapható 60 fillérért.

Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12 és Andrassy-út 26.

Magyarországi főraktár: 9678

Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

Falk Ág. vegyészeti gyára, Wien, IV/1. Mindennemű rovarcsípés és ennek kellemetlen következményeinél az egyedüli biztos és gyorsan ható szer a Falk-féle

MOSQUITOL.

Csinos és csúszsért ládagdobozban van és zsebben hordható. A legtöbb gyógyszerárban és jobb gyógyszerkereskedésben és illatszerekben kapható 60 fillérért.

Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12 és Andrassy-út 26.

Magyarországi főraktár: 9678

Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

Falk Ág. vegyészeti gyára, Wien, IV/1. Mindennemű rovarcsípés és ennek kellemetlen következményeinél az egyedüli biztos és gyorsan ható szer a Falk-féle

MOSQUITOL.

Csinos és csúszsért ládagdobozban van és zsebben hordható. A legtöbb gyógyszerárban és jobb gyógyszerkereskedésben és illatszerekben kapható 60 fillérért.

Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12 és Andrassy-út 26.

Magyarországi főraktár: 9678

Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

Falk Ág. vegyészeti gyára, Wien, IV/1. Mindennemű rovarcsípés és ennek kellemetlen következményeinél az egyedüli biztos és gyorsan ható szer a Falk-féle

MOSQUITOL.

Csinos és csúszsért ládagdobozban van és zsebben hordható. A legtöbb gyógyszerárban és jobb gyógyszerkereskedésben és illatszerekben kapható 60 fillérért.

Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12 és Andrassy-út 26.

Magyarországi főraktár: 9678

Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

Falk Ág. vegyészeti gyára, Wien, IV/1. Mindennemű rovarcsípés és ennek kellemetlen következményeinél az egyedüli biztos és gyorsan ható szer a Falk-féle

MOSQUITOL.

Nyári és őszi évad 1902.

Valódi brünni szövetek.

Egy 3.10 m. hosszú (frt 2.75, 3.70, 4.80 jó szövetnek, mely tel-
jesen férfülőnyt (ka-
bát, nadrág és mel-
lényt) ad, ára csak
frt 6.— és 6.90 jobb
frt 7.75 finom
frt 8.65 legfinomabb
frt 10.— legeslegfinomabb

Fekete szalonlőnyre való szövet 10 frt, valamint felöltő-
szöveteket, turista-lőden, legfinomabb kammagrá stb. gyári
árakon szállít a lelkiismeretnek és szolidnak elismert
posztógyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünnben.

Minták ingyen és bérmentve. Mintaszerinti szállítást
kezeskedve. A magánrendelői előnyei igen nagyok,
ha a szöveteket egyenesen a fenti cég gyárhelyén
megrendelik. 9541

Alapított 1865-ben.

A legjobb bel- és külföldi

zongorák, pianók és harmoniumok

legolcsóbban kaphatók

Heckenast Guszláv

zongorateremben

Budapest, IV. Gizella-tér 2.

(Váci-utca sarkán).

Ehhez udvari zongoragyár
Schiedmayer és Hal-
stugart udvari zongoragyár
magyarországi egyedüli képviselője. Valódi amerikai har-
moniumok. 9318

Nagy kölcsönöz-intezet.

Arjegyzék ingyen.

Ha őszül a haja,

használja a „Stella“-vizet

(Hair Regenerator),

mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza,

Üvege 2 korona.

ZOLTÁN BÉLA gyógyszerárban

6 es. és k. fensége József főherceg udv. szállója,

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadág-tér

sarkán. 9484

Császárfürdő

BUDAPESTEN 9375

téli és nyári gyógyhely.

Előszórás. E kőszerviz gyógy-
fürdő, páratlan gőzfürdővel és
legmodernebb iszapfürdővel
pompás ásványvíz uszodák-
kal, hő- és kádfürdővel.
Prospektus ingyen bérmentve.

Magyarországi főraktár: Török József gyógyszer-
ár, Király-utca 12 és Andrassy-út 26.

Falk Ág. vegyészeti gyára, Wien, IV/1. Mindennemű rovarcsípés és ennek kellemetlen következményeinél az egyedüli biztos és gyorsan ható szer a Falk-féle

MOSQUITOL.

Csinos és csúszsért ládagdobozban van és zsebben hordható. A legtöbb gyógyszerárban és jobb gyógyszerkereskedésben és illatszerekben kapható 60 fillérért.

Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12 és Andrassy-út 26.

Magyarországi főraktár: 9678

Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

Falk Ág. vegyészeti gyára, Wien, IV/1. Mindennemű rovarcsípés és ennek kellemetlen következményeinél az egyedüli biztos és gyorsan ható szer a Falk-féle

MOSQUITOL.

Csinos és csúszsért ládagdobozban van és zsebben hordható. A legtöbb gyógyszerárban és jobb gyógyszerkereskedésben és illatszerekben kapható 60 fillérért.

Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12 és Andrassy-út 26.

Magyarországi főraktár: 9678

Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

Falk Ág. vegyészeti gyára, Wien, IV/1. Mindennemű rovarcsípés és ennek kellemetlen következményeinél az egyedüli biztos és gyorsan ható szer a Falk-féle

MOSQUITOL.

Csinos és csúszsért ládagdobozban van és zsebben hordható. A legtöbb gyógyszerárban és jobb gyógyszerkereskedésben és illatszerekben kapható 60 fillérért.

Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12 és Andrassy-út 26.

Magyarországi főraktár: 9678

Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

Falk Ág. vegyészeti gyára, Wien, IV/1. Mindennemű rovarcsípés és ennek kellemetlen következményeinél az egyedüli biztos és gyorsan ható szer a Falk-féle

MOSQUITOL.

Csinos és csúszsért ládagdobozban van és zsebben hordható. A legtöbb gyógyszerárban és jobb gyógyszerkereskedésben és illatszerekben kapható 60 fillérért.

29. SZÁM. 1902.

BUDAPEST, JULIUS 20.

49. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és
POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával együtt) egész évre 24 korona
félre - 12 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona
félre - 8 • A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) egész évre 10 korona
félre - 5 • Külföldi előfizetésekre a postailag megfizetett viteldij is csatolandó.

SALISBURY ÉS BALFOUR.

Késő VÉNÉSÉGBEN, családi gyászról is meg-
történ, nyugalmába vonult Anglia mi-
nisterelnöke, Gladstone egykori harcos
ellenfele, az angol konzervatívok politikai ve-
zére, Salisbury lord; s utódjául fegyvertársát,
kabinetjének egyik kimagasló tagját, Balfourt
ajánlotta királynak.

Békes időben, de eléggé nehéz körülmé-
nyek között vonult Salisbury a magánéletbe. Az
ország aggodva virraszt királya betegyánál s
aggodalommal tekint az őz államférfiúra is, a
ki az utolsó két év óta koránál fogva s az őt ért
csapásoktól stíjta, aránylag csekély részt vehe-

tett már a kormány ügyeinek veze-
tésében. Munkájában segítségére
voltak családja kiválóbb tagjai:
unokaöccse, Balfour, a ki most
utódja lett, volt a jobbkeze. Roko-
nai közül még többen is szerepel-
tek kormányában: lord Lands-
downe, a külügyminiszter, Cran-
borne gróf, a ki fia az őz állam-
férfinak, Balfour Gerald és Car-
narvon. Némi joggal mondhatták
tehát, hogy Angolországban a Sa-
lisbury családja uralkodik. A meg-
koronázott királyok mellett a XVI.
század óta mintegy koronázatlan
királyokul szerepeltek a «Cecil»
család tagjai, melyből Salisbury is
származik s mely három minisz-
terelnököt adott már Angolország-
nak. E három közül a legjelenté-
kenyebb államférfiú a most vissza-
lépő Salisbury.

A politikában lényeges változást
előre láthatólag nem fog szülni a
most történt kormányváltás s az
unokaöccs nem fog nagybátyja
politikai irányától eltérni.

Salisbury lord csaknem egy fél
század óta (1853 augusztus 22-ike
óta) áll a politikai harcosok kellő
közepén s Disraelinek húsz év előtt
történt halála óta vezére a kon-
servatívoknak. Nagy jelentőségű
határköve ő Anglia fejlődésének,
a mely alatta lett Nagy-Britanniá-
ból nagyobb Britanniává (greater
Britain). Salisbury nem érte el
egy Pitt, Walpole vagy Disraeli

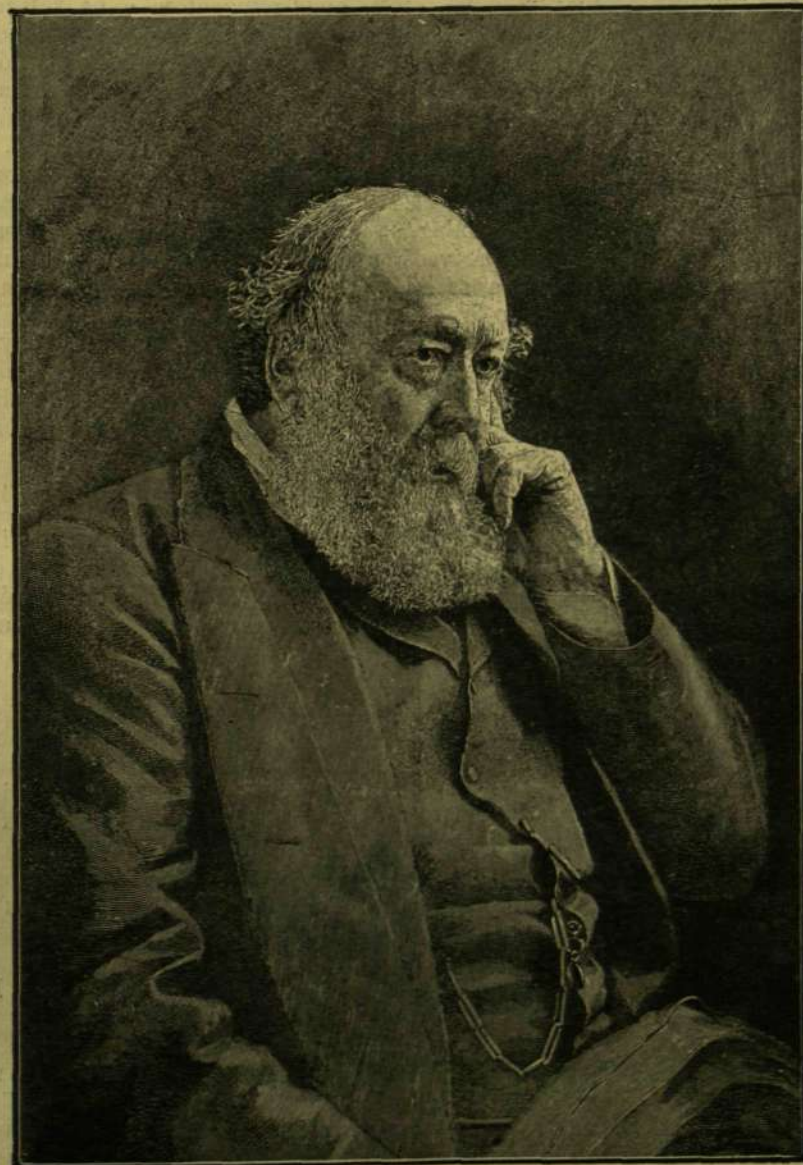
nagyságát, ezek mellett a tisztas közép-
szerűség megtestesítőjének látszik. Megvoltak
benne a közepszernek mindazok az előnyei,
melyekkel nagy dolgokat lehet véghez vinni:
a ritka szorgalom és példátlanul szívós kitartás,
a melyek igazi angol jellemvonások. Ehhez
járult még szerencséje, a mi szintén szükséges
nagy dolgok véghez vitelére. A tömegeket azon-
ban sohasem tudta föllekesíteni, egyéniségéből
hiányzottak azok a jellemvonások, melyek a
nemzetet lángra lobbantják és magukkal ragad-
ják. A néppel szemben mindig arisztokrata
maradt, a ki óvakodik a «mob»-bal való össze-
elegyedéstől. Nem is akart a nép képviselője
lenni, a mint hogy a toryk sohas voltak azok,

s nem is élvezte az angol nép szeretetét, de
nem szenvedett gyűlölettel sem, mint annyi
más konzervatív államférfi. Tornyak vallotta
magát már első választási program-beszédé-
ben, Stamfordban is, a hol egyik őse már a
tizenötödik században előkelő szerepet játszott,
de hozzátette, hogy kész sikra szállni minden
olyan reformért, melyet a kor haladása szük-
séssé tesz. Az alsóházban tartott első beszé-
dében azonban nem zarkozott el a szociális
politikától, sőt támogatta a munkássztyált,
a melytől szerinte a jövő államának jóléte függ
s kijelentette, hogy nem akar az alsóházban
pártpolitikát űzni. Ezért eleinte a toryk nem
tekintették teljesen megbízható pártfelleknek s

nem egyszer kényelmetlenséget is
okozott nekik. Mégis a logika
élessége s a világos észjárás vol-
tak Salisbury főelőnyei, a kiből
sem a hatalmas szónoki erő, sem
az eszmék mindenekét magával
ragadó szárnyalása nem volt
meg.

Az okos kitartás és szilárd szí-
vósság tünteti ki Salisburyt, a ki-
ben megvolt az az ügyesség, hogy
mestere, lord Beaconsfield művét
folytathassa. Az angol imperializ-
musnak a gyakorlati életben Bea-
consfield csak alapjait vetette meg,
Salisbury építette ki teljesen s nem
egy követ adott hozzá a saját esz-
méiből. Többszöri minisztersége
alatt Anglia területe megkétszere-
ződött, — pedig hódító politikájá-
nak odahaza is sok volt az ellen-
zője, a kik azt mondogatták, hogy a
gyarmatokat magukra kell hagyni,
mert hiszen ha kifejlődnek, úgyis
elszakadnak az anyaországtól.

A tory-párt Salisbury vezetése
alatt többszörös fuziók után jóval
népiesebb párttá lett, mint azelőtt
volt. Nem egy radikális, számos
egykor liberális és régi whig van
ma a konzervatívok között. A párt
ma már nem ellensége a nép min-
den haladásának, mint azelőtt:
Salisbury kiegyenlítő, békítő mű-
ködése nagy mértékben enyhítette
az ellentétek élességét az egyes
pártármánylatok közt s kabinetjé-
ben egyesíteni tudott a közös mun-

SALISBURY LORD.